

ΤΑ ΝΕΑ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΜΑΣ

Μια εκρηκτική άνοιξη πρόβαλε μετά από ένα μακρό και δριμύ χειμώνα, που άρχισε στις 6 Δεκεμβρίου και κράτησε μέχρι τα τέλη του Μάρτη. Έφτασαν και οι ημέρες του Πάσχα και εφέτος, αν και νωρίς ο καιρός δεν δημιούργησε προβλήματα.

Η γη ντυμένη τα γιορτινά της καλοδεχόταν τους επισκέπτες του χωριού, που είχαν φτάσει για να γιορτάσουν τις Άγιες Ημέρες.

Το τελετουργικό των ημερών δεν ακολούθησε το συνηθισμένο χρονοδιάγραμμα. Ο π. Δημήτριος, μοιρασμένος ανάμεσα σε δύο χωριά, προσπαθούσε να καλύψει τουλάχιστον τα στοιχειώδη.

Έτσι τη Μεγάλη Πέμπτη έγινε η ανάγνωση μόνον των 5 πρώτων Ευαγγελίων, η Σταύρωση και κατ' ευθείαν η Απόλυση!

Παρόμοιο σκηνικό τη Μ. Παρασκευή! Έγιναν όλες οι ακολουθίες, Αποκαθήλωση-Επιτάφιος το μεσημέρι, μέχρι νωρίς το απόγευμα/ Ο κόσμος προσπάθησε να είναι παρών, αλλά μερικοί ήσαν ακόμη στη διαδρομή προς το χωριό. Τιμήθηκαν οι νεκροί έστω, καθώς οι συγγενείς των αποθνήσκόντων συγκεντρώθηκαν στο νεκροταφείο και ο π. Δημήτριος μνημόνευσε τα ονόματά τους.

Το Μεγάλο Σάββατο η Ανάσταση τελέσθηκε στις 21.00 το βράδυ και μετά το Χριστός Ανέστη, εψάλλησαν μερικά τροπάρια και έγινε η Απόλυση.

Ο π. Δημήτριος υποσχέθηκε ότι του χρόνου θα αντιστραφούν οι ώρες και οι ακολουθίες θα τελεστούν κανονικά.

Είναι αλήθεια ότι όλη αυτή η ανατροπή δημιούργησε μια δυσάρεστη αίσθηση (όχι βεβαίως ότι είμαστε αρκετά συνεπείς Χριστιανοί), αλλά ήταν μακριά από τα καθιερωμένα! Ας ελπίσουμε ότι σύντομα θα δοθεί μια ευνοϊκότερη λύση από την Ιερά Μητρόπολη, στο θέμα του ιερέως του χωριού!

Η εορτή του Μάη-Θανάση εορτάστηκε πανηγυρικά και οι εορτάζοντες Θανάσηδες προσέφεραν κεράσματα και γλυκίσματα στους προσκυνητές.

Η εορτή του Αγίου Ιωάννη έγινε για μια ακόμη χρονιά με επιτυχία. Κόσμος από την Κρεμαστή και τα γύρω χωριά παρακολούθησαν τη Θεία Λειτουργία και συμμετείχαν

Συνεχίζοντας ευλαβικά την τήρηση των λατρευτικών εθίμων της Μεγάλης Παρασκευής. (Αρχείο Αγγελικής Παυλάκη).

στο γλέντι που ακολούθησε.

Ο καιρός αρκετά άστατος όχι μόνον στην Κρεμαστή, αλλά σε όλην την Ελλάδα, με βροχές, καταιγίδες και χαλάζι! Τα δέντρα με λιγοστούς καρπούς, αλλά πάντα νόστιμους!

Άρχισαν οι αφίξεις μεταναστών, πρωτοπόρος ο Γεώργιος Λάββας (Παρασκευάς) από τον Καναδά.

Αρκετοί Κρεμασιώτες, κτηνοτρόφοι και κάτοικοι των γύρω χωριών, άρχισαν αν ανηφορίζουν μετά την εορτή του Αγίου Κωνσταντίνου.

Το καλοκαίρι άρχισε με δύο καύσωνες με αποτέλεσμα το θερμόμετρο στην Κρεμαστή να δείξει 39 βαθμούς.

Πλησιάζει ο καιρός που θα βρεθούμε πάλι στο χωριό. Σίγουρα η διάρκεια των διακοπών έχει συρρικνωθεί, αλλά έστω και λίγες ημέρες είναι αρκετές για να μας αλλάξουν λίγο τη διάθεση. Να ζωντανέψει το χωριό και να γεμίσει με κόσμο η νέα πλακοστρωμένη πλατεία.

Εφέτος τον Αύγουστο κλείνουν 20 χρόνια από το Α' Συνέδριο των Κρεμασιωτών τον Αύγουστο 1997. Είναι κρίμα που δεν καταφέραμε να διοργανώσουμε νέο συνέδριο. Μήπως θα έπρεπε το καλοκαίρι που θα είμαστε όλοι μαζί να το ξανασκεφτούμε με περισσότερη φροντίδα;

Συνέχεια στην σελίδα 2

ΚΡΕΜΑΣΤΙΩΤΙΚΑ ΝΕΑ
Έκδοση του Συλλόγου
Κρεμαστιωτών "Ο Πατριώτης"**Επιμέλεια σύνταξης:**
ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ ΔΟΥΝΙΑ
«Πηγή Φωτογραφιών»
Αρχείο Μιχαήλ ΔούνιαΓράμματα στέλνονται στις
ηλεκτρονικές διευθύνσεις:
pap.marizza@hotmail.com
nikosfix@gmail.com**Κείμενα προς δημοσίευση**
στέλνονται στον κ. ΝΙΚ. ΔΟΥΝΙΑ
Ηρακλείου 78-ΤΚ 12243
ΑΙΓΑΛΕΩ - ΑΘΗΝΑΙ**Τηλέφωνα επικοινωνίας:**Αντώνιος Ταμβάκος
6946310310Λένα Τραπεζόντα
6973796145Νικόλαος Καλκάνης
6946537400Ιωάννης Παπαμιχαλόπουλος
6982549549Νίκος Παρδάλης
6977772848Μαρία Νιάρου
6988590476Στέλλα Παρδάλη
6942663727Μαρία Παπακωνσταντίνου
6978149601Νίκος Δημ. Παρδάλης
6977985556Ειρήνη Λαγομιτζή
6946887217**ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ**
ΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ CDI A.E.
Κουρτίδου 153, Αθήνα
Τηλ. 210 2533252, www.cdi.gr

Ο Προφήτης Ηλίας μάς καλεί σιγά σιγά. (Αρχείο Πέτρου Κυριαζή).

Συνέχεια από την σελίδα 1

Στο διάστημα που πέρασε αρκετοί πατριώτες έφυγαν από κοντά μας. Η Κρεμαστή γίνεται ολοένα και πιο φτωχή. Ευτυχώς που νέα παιδιά μπαίνουν στη σκυταλοδρομία της ζωής του χωριού.

Έργα πνοής έγιναν και γίνονται σε αυτό το διάστημα. Ολοκληρώθηκε η πλακόστρωση της πλατείας. Θα πρέπει αυστηρώς να απαγορευθεί η διέλευση και η στάθμευση των αυτοκινήτων στη νέα πλατεία.

Άρχισε η επισκευή του σχολείου, ελπίζουμε σύντομα να δοθεί ξανά στο κοινό!

Ο σύλλογος Κρεμαστιωτών Αθηνών «Ο ΠΑΤΡΙΩΤΗΣ» έχει καταρτίσει το πρόγραμμα των πολιτιστικών εκδηλώσεών του. Παράλληλα, ο σύλλογος Κρεμαστιωτών Λακωνίας «Ο ΕΛΑΤΟΣ» ετοίμασε τις δικές του, ενώ ορίστηκαν και Κοινές Εκδηλώσεις των δύο συλλόγων.

Έγινε και εφέτος με επιτυχία στο Αλεποχώρι από τον ποιητή και φίλο μας, Δημήτριο Αλεξίου η καθιερωμένη εκδήλωση πνεύματος και οινοπνεύματος «ΠΛΗΘΩΝΕΙΑ».

Ας ευχηθούμε Καλή Αντάμωση στο χωριό μας!
Παναγιώτα Στρατάκου-Δούνια

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ
ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ 2017**12 Αυγούστου, 18.30:** Αθλοπαιδιές με θέμα τα Παλιά Παιχνίδια των Κρεμαστιωτών - Σύλλογος Ο ΠΑΤΡΙΩΤΗΣ**12 Αυγούστου, 20.30:** Ομιλία και προβολή διαφανειών με θέμα τη χλωρίδα και το φυσικό περιβάλλον του Πάρνωνα από τον εξερευνητή του Πάρνωνα κ Γιάννη Ψαρράκη - Σύλλογος Ο ΠΑΤΡΙΩΤΗΣ**14 Αυγούστου, 19.00:** Μέγας και Πανηγυρικός Εσπερινός επί τη εορτή της Κοιμήσεως της Θεοτόκου**14 Αυγούστου, 21.30:** Πανηγύρι με το Συγκρότημα Δαλιάνη - Σύλλογος Ο ΕΛΑΤΟΣ**15 Αυγούστου, 07.00 :** Όρθρος και Πανηγυρική Θεία Λειτουργία**15 Αυγούστου, 21.00:** Πανηγύρι με το Συγκρότημα Δαλιάνη - Σύλλογος Ο ΕΛΑΤΟΣ**17 Αυγούστου:** Αιμοδοσία - Σύλλογος Ο ΕΛΑΤΟΣ**17 Αυγούστου, 20.00:** Γενική Συνέλευση των Κρεμαστιωτών**17 Αυγούστου, 22.30:** Καραόκε Πάρτυ Νεολαίας στη Βρύση - Σύλλογος Ο ΠΑΤΡΙΩΤΗΣ**18 Αυγούστου, 20.30:** Εγκαίνια Πλατείας Κρεμαστής και εν συνεχεία Μουσική Βραδιά με το Συγκρότημα Έκφρασις**22 Αυγούστου, 19.00:** Μέγας και Πανηγυρικός Εσπερινός επί τη Αποδόσει της εορτής της Κοιμήσεως της Θεοτόκου**23 Αυγούστου, 07.00:** όρθρος και Πανηγυρική Θεία Λειτουργία**23 Αυγούστου, 22.00:** Μουσική Βραδιά - Κοινή Εκδήλωση Συλλόγων Ο ΕΛΑΤΟΣ και Ο ΠΑΤΡΙΩΤΗΣ**ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΕΝ ΑΤΤΙΚΗ**
ΚΡΕΜΑΣΤΙΩΤΩΝ
«Ο ΠΑΤΡΙΩΤΗΣ»

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2017

ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ ΥΠΟΤΡΟΦΙΩΝ

Το ίδρυμα υποτροφιών Νικολάου Παπαμιχαλόπουλου προκηρύσσει για το ακαδημαϊκό έτος 2015-2016 είκοσι (20) υποτροφίες σε φοιτητές ελληνικών ΑΕΙ, ΤΕΙ και μεταπτυχιακούς ελληνικών πανεπιστημίων που οι ίδιοι ή ο ένας εκ των γονέων τους γεννήθηκαν στην Κρεμαστή Λακωνίας.

Οι ενδιαφερόμενοι καλούνται να προσκομίσουν τα απαιτούμενα δικαιολογητικά στα μέλη του συλλόγου ή να τα ταχυδρομήσουν (όχι συστημένο) στη διεύθυνση: ΠΑΡΔΑΛΗΣ ΝΙΚΟΣ, ΑΘΩ 7 ΜΕΛΙΣΣΙΑ 15127 ΑΘΗΝΑ μέχρι τις 31/10/2017.

ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ

1. Πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης γονέων και παππούδων σε περίπτωση που οι γονείς δεν είναι γεννημένοι στην Κρεμαστή.
 2. Πιστοποιητικό σπουδών από την αντίστοιχη σχολή / τμήμα.
 3. Αναλυτική βαθμολογία στην οποία θα περιλαμβάνονται και τα μαθήματα που αντιστοιχούν στο Ακαδημαϊκό έτος 2015-2016 (Παρατήρηση: πάνω στην αναλυτική βαθμολογία ή σε μία λευκή σελίδα Α4 να επισημαίνονται από το φοιτητή /τρια τα μαθήματα που δηλώθηκαν από το φοιτητή για πρώτη φορά το ακαδημαϊκό έτος 2015-2016)
 4. Αντίγραφο του προγράμματος μαθημάτων από τον οδηγό σπουδών της κάθε σχολής.
 5. Αντίγραφο του εκκαθαριστικού σημειώματος των γονέων για το οικονομικό έτος 2015
 6. Επικυρωμένο αντίγραφο της αστυνομικής ταυτότητας του φοιτητή/τριας
 7. Αντίγραφο της πρώτης σελίδας από βιβλιάριο τραπέζης όπου θα φαίνεται καθαρά το IBAN με κύριο δικαιούχο τον/την φοιτητή/τρια
 8. Αριθμός τηλεφώνου (σταθερό - κινητό) επικοινωνίας με το φοιτητή/τρια και διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (mail)
- Για περισσότερες πληροφορίες, απορίες και διευκρινήσεις απευθυνθείτε στο μέλος του συλλόγου: Παρδάλης Νίκος, τηλ: 6977772848, email: npardal7@hotmail.com

Ο Πρόεδρος του Συλλόγου
Α. Ταμβάκος

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΘΑΝΑΤΟΙ

• **Τη Μεγάλη Πέμπτη**, 12 Απριλίου 2017 απεβίωσε στη Σπάρτη ύστερα από μακρά νοσηλεία η Παναγιώτα Σπ. Τσορομώκου. Η εξόδιος ακολουθία τελέστηκε στις 14 Απριλίου το Μεγάλο Σάββατο. Η μακαριστή Γιώτα ήταν εξαιρετικά αγαπητή στην τοπική κοινωνία της Κρεμαστής, χάρη στον πρόσχαρο και απλό χαρακτήρα της και την ευλάβειά της. Θερμά Συλλυπητήρια στους οικείους της!

• **Στις 26 Απριλίου 2017** απεβίωσε στην Αθήνα και ετάφη στο Κορωπί ο Δημήτριος Παρδάλης (Μπρούντζος) σε ηλικία 84 ετών. Ο Δημήτριος Παρδάλης με τη σύζυγό του Γεωργία, το γένος

Παναρίτη, είχαν μεταναστεύσει στη Γερμανία, στη συνέχεια, όμως, επέστρεψαν στην Ελλάδα και εγκαταστάθηκαν στην Καλλιθέα. Ποτέ, όμως, δεν λησμόνησαν την ιδιαίτερη πατρίδα τους, την οποία και επισκέπτονταν συχνά, συμμετείχαν δε και στις εκδηλώσεις των συλλόγων. Θερμά Συλλυπητήρια στους οικείους του!

• **Στις 17 Ιουνίου 2017** απεβίωσε στους Μολάους και ετάφη στην Κρεμαστή ο Απόστολος Κοσμάς σε ηλικία 89 ετών. Αειθαλής μέχρι την τελευταία στιγμή του βίου του, χωρίς ίχνος αδυναμίας λόγω γήρατος να τον καταβάλει ποτέ και ενώ ετοιμαζόταν να ανέβει στο αγαπημένο του χωριό για να

περάσουν το καλοκαίρι με τη σύζυγό του, την κυρα-Δήμητρα! Θερμά Συλλυπητήρια στους οικείους του!

• **Στις αρχές Ιουλίου 2017** απεβίωσε στη Λευκωσία της Κύπρου ο Παναγιώτης Παυλάκης σε ηλικία περίπου 70 ετών. Θερμά Συλλυπητήρια στους οικείους του!

• **Στις 14 Ιουλίου 2017** απεβίωσε η Σοφία, χήρα Δημητρίου Παυλάκη (Μπατάκα), το γένος Νικολάου Τζάκα. Η εξόδιος ακολουθία τελέστηκε στην Κρεμαστή. Θερμά Συλλυπητήρια στους οικείους της!

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ

• **Στις 15 Μαΐου 2017** γεννήθηκε στην Αθήνα ο γιος του Ιωάννη Κων. Παπαμιχαλόπουλου και της Ιωάννας Παπαγεωργίου. Να τους ζήσει.

ΒΑΠΤΙΣΕΙΣ

• **Στις 21/05/2017** τελέστηκε στον Ιερό Ναό της Παναγίας

Τρυπητής στο Αίγιο η βάπτισή του γιου του Νικόλαου Αν. Παρδάλη και της Έρης Τουμπακάρη, ο οποίος έλαβε το όνομα Αναστάσιος.

• **Στις 10/06/2017** τελέστηκε στον Ιερό Ναό Ζωοδόχου Πηγής Μελισσιών η βάπτισή του γιου του Χρήστου Μαυ-

ροδημητράκη και της Μαρίας Καρνωτάκη, ο οποίος και έλαβε το όνομα Αντώνιος.

• **Στις 17/06/2017** τελέστηκε στην Κηφισιά η βάπτισή της κόρης του Ανδρέα Δούρου και της Στυλιανής Δημ. Παρδάλη, η οποία έλαβε το όνομα Μαριάννα.

• **Στις 17/06/2017** τελέστηκε στον Ιερό Ναό Αγίας Παρασκευής Μολάων η βάπτισή του γιου του Σωτήριου Γεωργ. Πριφτάκη και της Μάρθας Παπαδάκη, έλαβε δε το όνομα Γεώργιος.

• **Στις 01/07/2017** τελέστηκε στον Ιερό Ναό Κοιμήσεως

της Θεοτόκου στην Κρεμαστή η βάπτισή της θυγατέρας του Μιχάλη Τσορομώκου και της Νίκης Βασ. Παράσχη, η οποία και έλαβε το όνομα Μαρία.

Ευχόμαστε σε όλους τους ευτυχείς γονείς να τους ζήσουν τα νεοφώτιστα παιδιά τους!

ΔΙΟΡΘΩΣΗ

Στο προηγούμενο φύλλο γράφτηκε εκ παραδρομής ότι ο Γεώργιος Νεοφώτης απεβίωσε σε ηλικία 77 ετών ενώ η εξόδιος ακολουθία τελέστηκε στην Κρεμαστή. Κατόπιν

ενημέρωσης εκ μέρους των οικείων διορθώνεται η ανωτέρω καταχώρηση. Ο Γεώργιος Νεοφώτης απεβίωσε σε ηλικία μόλις 72 ετών η δε εξόδιος ακολουθία τελέστηκε στη Γλυκόβρυση.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Οι επιτυγχόντες στις Πανελλαδικές Εξετάσεις παρακαλούνται να επικοινωνήσουν με το Νικόλαο Καλκάνη τηλεφωνικώς στον αριθμό 6946537400 ή μέσω ηλεκτρονικής επιστολής στη διεύθυνση nikosfix@gmail.com, ώστε να τον ενημερώσουν σχετικά με τα αποτελέσματα, ώστε να τους δοθούν τα συγχαρητήρια εκ μέρους της Συντακτικής Επιτροπής στο επόμενο φύλλο.

ΝΕΑ ΚΡΕΜΑΣΤΗ- ΝΕΟΣ ΠΑΡΝΩΝΑΣ

ΜΕ ΤΙΣ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ μου μέχρι τώρα ασχολήθηκα με διάφορα θέματα που αναφέρονται στη Κρεμαστή Λακωνίας τη γύρω περιοχή και όχι μόνο, από τη δική μου οπτική γωνία

Παρουσίασα διάφορα διαχρονικά θέματα και προσπάθησα να τα αναδείξω όπως μεταξύ άλλων.

- Το δικαίωμα μόρφωσης όλων.
- Την κάθε μορφής πείνα, γνώσης και τροφής και όχι μόνο.
- Τον άδικο και διαφορετικό τρόπο ζωής μεταξύ πλούσιων και φτωχών παιδιών
- Την μειονεκτική θέση της γυναίκας στη κοινωνία
- Τον προβληματισμό για την αναγκαιότητα και το τρόπο λειτουργίας κάποιων θεσμών.
- Το μεταναστευτικό πρόβλημα.

- Την παρεχόμενη παιδεία .
- Την θέση μου ότι κάθε γενιά είναι καλύτερη από την προηγούμενη

Θα ήθελα να τονίσω ακόμα τη συνεισφορά των Κρεμαστιωτών για ωφέλιμα έργα στο χωριό όπως ασφαλτός, σχολείο, δρόμοι και τόσα άλλα, <ων ουκ έστιν αριθμός>, αλλά και την εκτέλεση έργων που δεν έπρεπε να γίνουν.

• Τις προσπάθειες ορισμένων για τη μουσική, αρχιτεκτονική, λαογραφική ανάδειξη, αλλά και την αληθινή ιστορία του χωριού.

Η Κρεμαστή κυριολεκτικά σπαρμένη μέσα στην οροσειρά του Πάρνωνα (Αρχειό Ιωάννη Γκιουζέλη).

Σε κάθε κοινωνία μικρή η μεγάλη δεν είναι όλοι καλοί ούτε ίδιοι . Η οπτική γωνία που βλέπει καθένας μας τα πράγματα ,αν βλέπει, έχει μεγάλη σημασία.

Θα ήθελα να θέσω μερικούς ακόμα προβληματισμούς.

- Θεωρώ πολύ καλή τη θέση του χωριού μας σήμερα από πολλές πλευρές .
- Η προσπάθεια όμως κάποιων να μην αναγνωριστεί η να υποβαθμιστεί η συνεισφορά κάποιων με λυπεί.

• Σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να βλέπουμε το προσωπικό όφελος από το χωριό κάθε ασχολουμένου με τα κοινά πριν τον κρίνουμε .

• Δεν πρέπει να είμαστε κολημένοι με το χωριό μας αλλά να συνεργαζόμαστε με τα άλλα κυρίως κοντινά χωριά.

• Η συμφωνία σε όλα μεταξύ όλων των φορέων στο χωριό είναι καλή αλλά δείχνει και την έλλειψη προβληματισμού και διαλόγου τουλάχιστον.

• Οι σύλλογοι και φορείς να προωθούν την αλληλεγγύη και το καλό του χωριού, όπως κάνουν, να προσπαθούν όμως και για την εφαρμογή της νομοθεσίας και της νομιμότητας, όπως θα έπρεπε να κάνουν, δίνοντας το καλό παράδειγμα στους πολίτες και να υπάρχει ανανέωση στα συμβούλια αλλά και στήριξη από τους παλιούς.

Κάποια ακόμα μικρά αλλά σημαντικά κατά την άποψή μου όπως

Η διατήρηση και βελτίωση της ποιότητας των πανηγυριών .

Η κατασκευή και διαφήμιση μονοπατιών, όπως προς Κεφαλόβρυσσο και στη κορυφή του Αη-Λιά-Ταράσες που θα δώσουν άλλη διάσταση στο χωριό, δεν αναφέρω το δάσος γιατί εκεί κάποιιοι διαπρέπουν βάζοντας τα γυαλιά σε κάποιους ακόμα και δικούς μας φορείς και τους συγχαίρω

Αξιοποίηση πραγματική του υπάρχοντος και τόσο αξιόλογου επιστημονικού κρεμαστιώτικου ανθρώπινου δυναμικού.

Ακόμα θα ήθελα να τονίσω και να υπογραμμίσω την σπουδαιότητα του ανατολικού άξονα της Πελοποννήσου για το χωριό μας, τη γύρω περιοχή και όχι μόνο. Η επικεφαλίδα του άρθρου αυτού και σε αυτό αναφέρεται.

Κλείνοντας θα σας πω ένα ποίημα που μας έλεγε κάποιος καθηγητή μου στο Γυμνάσιο τα χρόνια της στέρησης..

Και ήτον η γείτων
Λευκή λευκοχίτων
Εστία χαρίτων
πολών και αρήτων
Και έλεγον φρίτων
Το μέτωπον πλήτων
Ω ειθε αχίτων
να ήτον η γείτων
ΝΙΚΟΣ ΖΩΤΑΛΗΣ

ΜΝΗΜΕΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΑΓΩΝΑ ΤΩΝ ΜΑΝΑΔΩΝ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΣΤΑ ΠΕΤΡΙΝΑ ΧΡΟΝΙΑ 1940 – 1960

(Αφήγημα για να θυμούνται οι παλαιές και να ενημερώνονται οι νέες γενιές των Κρεμαστιωτών)

Από τότε που έφυγε από τη ζωή η μάνα μου (το 2004, 94 χρόνια) και μετά η θεία-Κωνσταντίνα Γκιουζέλη (Γκαρκανού 107 χρόνια), η θεία-Λένη Δρίβα (103 χρόνια) με βασανίζει μία σκέψη: να παρουσιάσω στην εφημερίδα μας τις μνήμες μου από τον δύσκολο καθημερινό αγώνα των μανάδων του χωριού μας εκείνα τα πέτρινα χρόνια από το 1940 μέχρι το 1960, για να αναστήσουν τα παιδιά τους και να επιβιώσει η οικογένεια. Στη σκέψη μου όλες οι μανάδες του χωριού εκείνα τα χρόνια φαντάζονται ως ιερά πρόσωπα που με την σιδερένια θέληση, υπομονή, αισιοδοξία και την αγάπη τους μας έδωσαν πολύτιμα εφόδια ζωής με διαχρονική αξία.

Πίσσα το μνημονικό μου ψάχνοντας σε αυτή την περίοδο, για να θυμηθώ την μορφή – εμφάνιση, τον χαρακτήρα και το καθημερινό έργο των μανάδων, μέσα στο σπίτι, μέσα στο χωριό, έξω από το χωριό και στα χωριά του κάμπου, (έξω από τα γεωγραφικά όρια του χωριού). Έτσι θυμήθηκα και καταγράψω παρακάτω τις μνήμες μου για τις μανάδες μας:

1. Εμφάνιση

Λιτή και απίερπη. Όλες οι μανάδες όλων των ηλικιών φόραγαν μαύρα ρούχα, μαύρο τσεμπέρι και μπροστοποδιά. Δεν μάθαμε ποτέ το λόγο αυτής της μαύρης ενδυμασίας. Συμβόλιζαν ίσως το πένθος από τις απώλειες στενών συγγενών στους πολέμους και την αλληλεγγύη τους στις οικογένειες των θυμάτων.

Σωματικά, λιπόβαρες, αδύνατες, ξερακιανές, ευθυτενείς, με σπινθηροβόλο και χαρωτό βλέμμα. Πρόσωπο ρυτιδωμένο, με τις αυλακίες της κακουχίας και των ορεινών καιρικών συνθηκών.

2. Οι καθημερινές δουλειές του σπιτιού

Οι μανάδες ανάστησαν από πέντε (το λιγότερο) μέχρι δώδεκα παιδιά, και έτσι η αριθμητική σύνθεση κάθε οικογένειας (παππούς, γιαγιά, γονείς, παιδιά) περιλάμβανε από 9 έως 16 άτομα που έμεναν μέσα στο ίδιο σπίτι. Οι καθημερινές δουλειές της μάνας ήταν οι παρακάτω:

α. Ξεκίνηση της ημέρας

Εγερτήριο στις τέσσερις ή πέντε το πρωί (με το ρολόι του καμπαναριού).

Φωτισμός της γωνιάς (άναβε το λυχνάρι ή τη λάμπα πετρελαίου), προετοιμασία της παρεστιάς [(μεταφορά από την Τρακάδα με τα ξύλα, αφάνιας, δαυλιών, κούτσουρων) (από Οκτώβριο μέχρι Απρίλιο)]. Η γωνία ήταν το δωμάτιο με την παρεστιά και την καμινάδα (το τζάκι).

Ετοιμασία πρωινού για όσους θα πήγαιναν για δουλειές στα χωράφια, στα αμπέλια, η στο βουνό (ξυλεία, καυσόξυλα). Το πρωινό: ψωμί καυλιστό, με τσακιστές ελιές ή λίγο τουλουμοτύρι (σπάνια περίπτωση) και κρασάκι.

Επίσης για τους ζώμαχους ετοιμαζόταν το ταγάρι με το φαί του μεσημεριού που το έπαιρναν μαζί τους στη δουλειά.

β. Ξύπνημα παιδιών - Ετοιμασία για το σχολείο (σχολιαρόπαιδα)

Τα παιδιά, νταραγάνι στο ψαθί της γωνιάς, τα ξυπνούσε η μάνα με γλυκιά χειρονομία, επέβλεπε το νίψιμο και το ντύσιμο τους, και την ετοιμασία της πάνινης σχολικής τσάντας. Το πρωινό τους συνήθως κρασόψωμο (ψημένη φέτα ψωμί στην παρεστιά, βουτηγμένη σε κρασί με σταγόνα λαδιού) ή γάλα της μαλτζέας του σπυτιού (γίδας) με αλάτι (η ζάχαρη ήταν είδος πολυτελείας) ή σκέτο ψωμί με λίγες τσακιστές ελιές, ή βρεγμένη φέτα ψωμί πασπαλισμένη με ζάχαρη.

Στις οχτώ το πρωί, ο επιμελητής του σχολείου (μαθητής) χτύπαγε την μικρή καμπάνα του καμπαναριού, για να ειδοποιήσει τους μαθητές να πάνε σχολείο μέχρι τις οχτώ και μισή. (σημειώνεται ότι ρολόγια σπυτιού σπάνια υπήρχαν στο χωριό γι' αυτό χρησιμοποιούσαν την καμπάνα).

γ. Καθαριότητα της αυλής και κατωγιού από την κοπριά των ζώων του σπυτιού (μουλάρια, γαϊδούρια, γίδες).

Χρησιμοποιούσαν στο εσωτερικό του σπυτιού σκούπα εμπόριου (από λινάρι) και έξω από το σπίτι θάμνους (σάρωμα, κλάρες γλάντινιές ή κουμαριάς). Μεταφορά της κοπριάς σε σωρούς στην μάντρα του σπυτιού για να χρησιμοποιηθεί αργότερα (φύεμα πατάτας, αμπέλι).

δ. Το κοτέτσι

Άνοιγε με το φως της ημέρας, την αμποριά για τις κότες, τις μέτραγε μήπως τις είχε μειώσει η αλεπού, ετοίμαζε την τροφή τους (πίτουρα με λιοκόκια), μάζευε τα αυγά ημέρας από τη φωλιά και κάθε βδομάδα καθάριζε το κοτέτσι από τις κοτσιλιές.

ε. Μεταφορά νερού από βρύση ή από γούρνες

Μετέφερε το πόσιμο νερό φορτωμένη με το ξύλινο βαρέλι νερού (5-6 οκάδων) από την κεντρική βρύση του χωριού ή με τέσσερις με νερό της γούρνας (Καρνέσι, Καλπιάτσι), ή πηγαδιών (πίσω γειτονιά).

Όταν είχε πλύσιμο ρούχων, από την προηγούμενη μέρα γέμιζε τα λεβέτια με νερό που κουβαλούσε σε ντενεκέδες (γκουβάδες) από τη βρύση (3-4 ώρες) ή τις γούρνες και πηγάδια της γειτονιάς.

στ. Μαγειρέμα (για μεσημεριανό και βραδινό φαγητό)

Τις περισσότερες ημέρες της βδομάδας το φαγητό της οικογένειας μεσημέρι, βράδυ είχε ως βάση τα λάχανα (κήπου ή άγρια) μαγειρεμένα σε διάφορες παραλλαγές (βραστά, γιαχνί τις καθημερινές, πίτα καλτσούνι Κυριακές και γιορτές).

Η μάνα πήγαινε στους λαχανοκήπους του χωριού, γέμιζε το κοφίνι με λάχανα του κήπου ή με άγρια που είχε μαζέψει την προηγούμενη μέρα, τα καθάριζε και τα έπλενε στη βρύση του χωριού ή σε κοντινή γούρνα.

Τις Κυριακές και γιορτές, σε λίγα σπίτια, το μεσημεριανό τραπέζι ήταν πιο πλούσιο (γκόγκες, κρέας από κοτόπουλο ή κατσίκι του σπυτιού, πατάτες με τραχανά ή πατάτες καπαμά).

Στο μεσημεριανό και βραδινό τραπέζι το φαγητό σερβιρόταν στο σοφρά σε μία ή δύο μεγάλες σκουτέλες και έτρωγαν με τα πιρούνια και κουτάλια τους όλη η οικογένεια. Ψωμί σταρένιο (ζουλίτσα ή μαυραγάρι), η κριθαρένιο από ξερό καρβέλι (σπάνια φρέσκο) και καμιά ελιά (σπάνιως). Το γεύμα συνοδευόταν πάντα με την παλιάτσα κρασιού (1-2 οκάδες) για τους μεγάλους (άνδρες, γυναίκες). Ακολουθούσε το μάζεμα του τραπέζιου και στη βρύση

Τον Αύγουστο του 1997, στα πλαίσια του 1ου Συνεδρίου των απανταχού Κρεμαστιωτών τέλεση και τα αποκαλυπτήρια του μνημείου του προαυλίου της εκκλησίας. Αν και χρησιμοποιείται ως ηρώο, δεν αναγράφει πεσόντες διότι είναι αφιερωμένο στις ηρωικές μανάδες των Κρεμαστιωτών. (Από το αρχείο της Μαρίας Παπακωνσταντίνου).

του χαγιατιού (δοχείο με κάνουλα που χύραγε 2-3 κιλά νερού), το πλύσιμο των πιάτων και της κατσαρόλας.

Από τις τέσσερις το απόγευμα άρχιζε η προετοιμασία του βραδινού φαγητού (με βάση πατάτες ή λάχανα). Το βραδινό τραπέζι στρωνόταν κατά τις έξι ή ώρα το χειμώνα και 7-8 η ώρα το καλοκαίρι. Το πλύσιμο των πιάτων και άλλων σκευών παρασκευής φαγητού αμέσως μετά στο νεροχύτη του χαγιατιού.

ζ. Άλλες απογευματινές δουλειές της μάνας

Στις 2 η ώρα χτύπαγε η μικρή καμπάνα του χωριού που καλούσε τα παιδιά στο σχολείο για απογευματινό μάθημα. Η μάνα φρόντιζε να πάνε σχολείο έγκαιρα και με την τσάντα τους (βιβλία, πλάκα, κοντύλι).

Καθαρισμός αυλής και εσωτερικών χώρων σπυτιού (γωνιά, χαγιατί). Φροντίδα για τις κότες (τάισμα με αποφάγια, λάχανα, στάρι), κλείσιμο κοτετσιού και φράξιμο κοτότρυπας (όλη η διαδικασία λεγόταν «να κλείσω τις κότες») για τον κίνδυνο επίσκεψης αλεπούς. Στρωςίδια για τον ύπνο. Ψαθί στο δάπεδο της γωνιάς, σάισμα (σαν κατωσέντονο), μαξιλάρια από πουπουλά κάτς, βελέντζα για τον ύπνο όλης της οικογένειας (γονείς, παιδιά στρωματσάδα) και σε άλλο χώρο παππούς, γιαγιά. Λίγες οικογένειες διέθεταν κρεβάτι. Δίπλα στη στρωματσάδα η ξύλινη κούνια του μωρού.

Προετοιμασία εικονοστασίου για βραδινή προσευχή. Λάδι στο καντήλι, χειροποίητο φυτίλι που έκαιγε όλη νύχτα. Προσευχή παιδιών και μεγάλων.

Ξεφείρισμα. Στα χρόνια της κατοχής και του εμφυλίου δεν ήταν εύκολη η διατήρηση καθαριότητας και αγορά σχετικών σκευασμάτων (σκόνη) για τις ψείρες. Έτσι τα βράδια, υπό το φως του λυχναριού ή της λάμπας πετρελαίου η μάνα έψαχνε το κεφάλι των παιδιών και τη φανέλα τους και σκότωνε τις εντοπιζόμενες ψείρες, ώστε την άλλη μέρα στο σχολείο να μην φαίνονται φωλιασμένες στο κεφάλι τους και τα κορόιδευαν οι συμμαθητές τους.

η. Παρασκευή του ψωμιού της οικογένειας (ζύμωμα)

Το ψωμί τότε αποτελούσε την κύρια τροφή των ανθρώπων του χωριού. Κάθε βδομάδα απαιτούσαν 10-12 καρβέλια για κάθε πολυμελή οικογένεια. Κάθε οικογένεια είχε κατασκευάσει φούρνο με εστία για 10-15 καρβέλια. Ο φούρνος λειτουργούσε με καύση ξύλων (κλαριά, πουνάρια, δαυλιά).

Η Παρασκευή του ψωμιού είχε τα ακόλουθα στάδια:

Κοσκίνισμα του αλευριού.

Με την κρισάρα αφαιρούσαν από το αλεύρι τα πίτουρα.

Παρασκευή ζυμαριού.

Σε μεγάλο ξύλινο σκαφίδι ζυμώνεται το αλεύρι με το νερό και το αλάτι και τη μαγιά. Η μάνα γονατισμένη πλάι στο σκαφίδι, με τα χέρια ζυμώνοντας 2-3 ώρες, ετοίμαζε το ζυμάρι. Στη συνέχεια έπλαθε το ζυμάρι σε καρβέλια και τα τοποθετούσε στην τάβλα, σκεπασμένα με σαντόνια μέχρι να ωριμάσει το ζυμάρι. Πολλές φορές ετοίμαζε και την προπύρα (νόστιμο ψωμί).

Ακολουθεί το κάψιμο του φούρνου (καύση κλαριών, δαυλιών εντός της εστίας του φούρνου, χρήση φουρνόξυλων) σε θερμοκρασία που εμπειρικά ήξεραν οι γιαγιάδες και οι μεγαλύτερες μανάδες.

Ακολουθεί το πανιάρισμα του φούρνου με την πανιάρα (καθαρισμός εστίας από κάρβουνο – στάχτες) και εν συνεχεία η μεταφορά των καρβελιών από την τάβλα στην εστία του φούρνου για ψήσιμο, με την χρήση του ξύλινου φυαριού.

Μετά 2-3 ώρες ξεφουρνίζονται τα καρβέλια έτοιμα για κατανάλωση και στοιβάζονται σε σειρά σε ξεχωριστό ράφι του σπυτιού.

Η παρασκευή του ψωμιού ήταν μία πολύωρη και κουραστική δουλειά για την μάνα.

θ. Καθαριότητα μελών οικογένειας.

Κάθε 10-15 μέρες η μάνα ζέσταινε νερό στο κακάκι και έλουζε τα παιδιά στο νεροχύτη, χρησιμοποιώντας μία πλάκα σπιτικό σαπούνι (που πολλές φορές ήταν σε όγκο μεγαλύτερη από το κεφάλι του παιδιού). Αν το παιδί έκλαιγε ή προσπαθούσε να αποφύγει το λούσιμο, η μάνα σαν τανάλια το έβαζε ανάμεσα στα πόδια της και το ακινητοποιούσε. Αν το σπίτι διέθετε ξύλινη σκάφη, η μάνα έπλενε και το σώμα του παιδιού, αλλιώς «καλό καλοκαίρι στη χαβούζα». Τους καλοκαιρινούς μήνες τα παιδιά ξεβράκωτα βούταγαν στα νερά στις χαβούζες των κήπων του χωριού, ή σε ποταμάκια του χωριού.

Η μάνα κάθε 10-15 μέρες οργάνωνε το πλύσιμο των ρούχων

της οικογένειας, στις εξής φάσεις:

Γέμισμα των λεβητιών με νερό που κουβαλούσε από τη βρύση ή γούρνες ή πηγάδια (3-4 λεβέτια).

Άναμμα φωτιάς στην αυλή για εξασφάλιση ζεστού νερού στα λεβέτια.

Πλύσιμο στην κορήτα (ξύλινη σκάφη) επί 4-5 ώρες.

Ξέβγαμμα των πλυμένων ρούχων στο κρύο νερό με λουλάκι (μπλε σκόνη).

Άπλωμα στο σύρμα σε 2-3 σειρές στις συρματοσειρές που άπλωναν στις αυλές (από μουριά σε μουριά).

1. Αργαλειός

Ήταν η βιοτεχνία του σπυτιού για να έχει τα ρούχα της οικογένειας. Ήταν δουλειά της μάνας, το φθινόπωρο, όχι πολύ κουραστική και περιλάμβανε τις ακόλουθες φάσεις:

Πλύσιμο – ξάσιμο μαλλιού

Γνέψιμο (ρόκα) σε κλωστές

Άπλωμα στην ανέμη – κουβάρι

Ύφανση στον αργαλειό

3. Εξωτερικές δουλειές της μάνας μέσα στη περιοχή του χωριού.

Η μάνα εκτός από τη φροντίδα του σπυτιού είχε να κάμει και τις παρακάτω δουλειές αναγκαίες για την επιβίωση της οικογένειας στο χωριό (μακριά από το σπίτι).

α. Να μαζεύει άγρια λάχανα (χόρτα) στα χωράφια της περιοχής του χωριού (Τουμπάι, Πανωλάμμι, Γκιότσαλι, Γουβιά, Λόγγος, Λαμπουκάμι, Στερνίτσα, Μούτσο) σε μεγάλες αποστάσεις από το χωριό. Από πολύ πρωί, παρέα 2-3 φορές την εβδομάδα στις παραπάνω τοποθεσίες να μαζέψουν άγρια χόρτα πολλών ποικιλιών (για βραστά, γιαχνί, πίτα, καλτσούνια, αρμάθια). Πορεία 3-4 ωρών, σκύψιμο μεγάλης διάρκειας για το μάζεμα των χόρτων (4-5 ώρες), πλύσιμό τους σε κοντινές πηγές νερού και φορτωμένες με ένα τσουβάλι χόρτα (πολλές φορές υπό βροχή, χιονόνερο) γύριζαν στο χωριό αργά το απόγευμα, μόλις νύχτωνε, κατάκοπτες. Τροφή της ημέρας: ελιές – ψωμί ξερό.

Έξοδος για λάχανα έξω από το χωριό 2-3 φορές την εβδομάδα. Οι παρέες που μάζευαν λάχανα, ήταν δεμένες, φιλικές και μπαίναν στη δουλειά με τραγούδι, με αισιοδοξία για καλύτερες μέρες για την οικογένεια και την πατρίδα.

Ηρωίδες πραγματικές.

β. Να συμμετέχει στην παραγωγή καρπών (στάρι, κριθάρι) για το ψωμί της οικογένειας.

Στο καμάτι (σπορά), βοηθώντας τους άντρες (στο σκάλο, πίσω από το αλέτρι ή στις γωνίες που δεν έμπαινε το αλέτρι).

Στο βοτάνισμα των σπαρτών, την άνοιξη (ξεχορτάρισμα). Το χορτάρι σε δεμάτια, το φόρτωναν στην πλάτη τους και το μετέφεραν στο σπίτι, για τροφή των ζώων του σπυτιού (σανός).

Πεζοπορία χωριό – χωράφια 2-3 ώρες

Βοτάνισμα (σκύψιμο) 4-5 ώρες και επιστροφή στο σπίτι μόλις νύχτωνε.

γ. Θέρος

Άρχιζε μέσα Ιουνίου και διαρκούσε ένα μήνα. Δουλειά κουραστική. Θέριζε μέσα στη ζέστη, βουτηγμένη στον ιδρώτα πολλές ώρες (8-10 ώρες) για ένα μήνα. Παράλληλα, η φροντίδα της για την οικογένεια που μετακινούνταν στο χωράφι (φαγητό, ύπνος παιδιών, κίνδυνοι από φίδια).

4. Οι δουλειές της μάνας σε περιοχές εκτός Κρεμαστής.

Από τις αρχές Νοεμβρίου μέχρι το τέλος Ιανουαρίου οι μανάδες πήγαιναν στα χωριά του κάμπου (Αη Δημήτρη, Νιάτα Ατπίδα, Αη Γιάννη, Γλυκόβρυση) για να μαζέψουν ελιές. Τα αφεντικά μεγαλοκτηματίες, τσιφούτηδες, τις απασχολούσαν στο μάζεμα από νύχτα σε νύχτα. Πληρωμή σε είδος με αναλογία μερτικού 6 πρτο 1 (6 για ιδιοκτήτη, 1 η εργάστια μάνα). Διαμονή σε αγροτικές (καλύβια πρόχειρης κατασκευής χωρίς φωτιά, κρύα) φαί πρόχειρο, λιτό. Όταν γύριζε στο χωριό μετά τις ελιές, έφερνε πορτοκάλια, μανταρίνια για τα παιδιά και το λάδι της χρονιάς για την οικογένεια.

Μετά του Αη Κωνσταντίνου οι μανάδες πήγαιναν πάλι στον κάμπο για το θέρο στα χωράφια του κάμπου. Νύχτα σε νύχτα η δουλειά, μέσα στους 40 βαθμούς θερμοκρασία, βουτηγμένες στον ιδρώτα. Η αμοιβή σε είδος, και ελάχιστες φορές σε χρήμα. Διαμονή στο χωράφι, βλάπτοντας τη νύχτα τα αστέρια. Ο θέρος τελειώνει σε 20-30 μέρες. Επάνοδος στο χωριό και προετοιμασία για το θέρο στα δικά της χωράφια του χωριού.

Στο τέλος του Αυγούστου οι πολύ φτωχές μανάδες πήγαιναν στην περιοχή έλους (Σκάλα, Ντουραλή, Βλαχιώτη) για να μαζέψουν ρύζι, που η καλλιέργειά του ανθούσε στην περιοχή (λόγω του έλους). Δουλειά δύσκολη και επικίνδυνη (ελονοσία). Συνθήκες διαμονής εργαζομένων δραματικές (έλλ, κουνούπια, ζέστη). Αμοιβή σε χρήμα.

5. Συμμετοχή των μανάδων του χωριού στις κοινωνικές υποχρεώσεις και εκδηλώσεις.

α. Κυριακές και γιορτές

Έφτιαχναν τα κεριά της οικογένειας από την παραμονή.

Φόραγαν τα καλά τους ρούχα και με την πρώτη καμπάνα πήγαιναν στην εκκλησία.

β. Αποζητούσαν την διασκέδαση μετέχοντας στους χορούς των πανηγυριών του χωριού [Παναγίας, Εννήας, Αη Γιάννη, Αη Κωνσταντίνου, Λαμπρής (Αγάτης)] και στους αποκριάτικους χορούς της γειτονιάς. Πήγαιναν, κρατώντας ένα σκαμνί, από ώρα δύο μέχρι την ώρα που νυχώνει και έφευγαν οι οργανοπαίχτες. Παρατηρούσαν τους χορούς, έμπαιναν στον χορό και ένιωθαν ιδιαίτερη χαρά.

γ. Πήγαιναν σε γάμους είτε ως θεατές, είτε ως συγγενείς του ζευγαριού, χόρευαν και τραγουδούσαν όλη τη νύχτα δημοτικά τραγούδια.

δ. Έχω στη μνήμη μου την παρακάτω εικόνα:

«Καλοκαίρι 1952. Ο Θανάσης Παπαλιώσας, σύζυγος της Ελένης Τερίζη (αδελφή του Γ. Τερίζη), πλούσιος Αθηναίος, (έμπορος ηλεκτρικών ειδών) κοσμοπολίτης, απλός και συμπαθής στο χωριό, αγαπούσε ιδιαίτερα το χωριό μας και τους απλούς ανθρώπους του. Στο πανηγύρι της Παναγίας πήγε στο μέρος που ήταν συγκε-

ντρωμένες οι γυναίκες του χωριού, τις κάλεσε να τον συνοδέψουν στον χορό και κατάφερε να τις βάλει όλες σε δύο γύρους στο χορό. Όλες οι γυναίκες που μπήκαν στον χορό (μανάδες – γιαγιάδες όλων των ηλικιών) φορούσαν μαύρα ρούχα, και μαύρο τσεμπέρι και χόρευαν περίπου δύο ώρες, με έκδηλη την χαρά τόσο στο πρόσωπό τους όσο και στο πρόσωπο του Παπαλιώσα.

ε. Η συμμετοχή της μάνας στις παραπάνω κοινωνικές εκδηλώσεις αλάφρυνε την κούραση της βδομάδας, έφερε ελπίδες για καλύτερες μέρες, αισιοδοξία, χαμόγελο και έφτιαχνε καλή ψυχολογία.

6. Τα βάσανα και τα όνειρα των μανάδων του χωριού

Οι μανάδες του χωριού, εκείνα τα πέτρινα χρόνια, φαντάζοντο ηρωίδες: Γέννησαν και ανάστησαν πολλά παιδιά (από 5 μέχρι 12), μέσα σε συνθήκες απόλυτης φτώχειας, τραγικές (χωρίς γιατρό, στην ύπαιθρο και χωρίς μαμή πολλές φορές), τα βύζαζαν με το μητρικό γάλα και τα κοιμίζουν μέσα στη νάκα, κρεμασμένη στις τράβες του σπιτιού ή στον έλατο (όταν δούλευαν στο θέρο).

Οι δουλειές του νοικοκυριού όπως περιγράφω παραπάνω (εντός και εκτός σπιτιού) κρατούσαν πολλές ώρες (από νύχτα σε νύχτα) και δεν άφηναν χρονικά περιθώρια για ξεκούραση, ήταν βασανιστικές.

Αναλογίζομαι ιδιαίτερα τον κόπο τους και την ψυχική τους δύναμη που έδειξαν:

Στο θέρο: Σκυμμένη, σε θερμοκρασία 40 βαθμών, με το μαύρο μαντήλι στο κεφάλι, χοντρές μαύρες κάλτσες μέχρι το γόνατο γεμάτες αγκάθια και κολλησιδίες, να θερίζει 10-12 ώρες, ιδρωμένη, να κοιμάται στο έδαφος με στρώμα ελατοκλώνναρα, αντρομιδίες και βελντζά και για μαξιλάρι μία μεγάλη πέτρα.

Στα λάχανα: Πορεία 2-3 ώρες, με βροχή, φορτωμένη με τσουβάλι χόρτα, σκυμμένη στο μάζεμα 5-6 ώρες.

Έζησαν τη φρίκη του πολέμου το 1940, την κατοχή, τον εμφύλιο και τον φόβο της απώλειας ή της βίαιης στρατεύσεως των μελών της οικογένειας (σύζυγο, παιδιά) και αρπαγή ή καταστροφή της φτωχής περιουσίας τους.

Όπως άντεξαν σε αυτόν τον αγώνα, έδειξαν υπομονή, θάρρος και διατήρησαν ελπίδες επιβίωσης.

Όνειρό τους να μεγαλώσουν τα παιδιά τους, να καλυτερέψουν τη ζωή τους, να τα δουν να υπηρετούν την πατρίδα και να σταδιοδρομήσουν με επιτυχία.

7. Οι καρποί του αγώνα τους.

Οι μανάδες του χωριού στα πέτρινα χρόνια, μετά από αγώνα δύσκολο, βάσανα, πόνο, με υπομονή κατάφεραν να αναστήσουν τα πολλά παιδιά τους, τα όπλισαν με θάρρος, δύναμη, με τις σωστές αρχές και τις αξίες της ζωής.

Όμως αυτά τα δύσκολα χρόνια, η φτώχεια και ταλαιπωρία ανάγκασαν τα παιδιά αυτά που ανάστησαν οι μανάδες μας με τόσες θυσίες και βάσανα, να αναζητήσουν καλύτερες συνθήκες ζωής και σταδιοδρομία μεταναστεύοντας στο εσωτερικό και εξωτερικό με όπλο τα εφόδια ζωής που τους έδωσαν οι μανάδες μας, και με αγώνα και αισιοδοξία πέτυχαν καλύτερες συνθήκες ζωής.

Θα θυμόμαστε αδιάκοπα, με συγκίνηση, θαυμασμό και ευγνωμοσύνη τις μαυροντυμένες, περήφανες και στοργικές μανάδες του χωριού μας εκείνων των χρόνων, που αποτελούσαν την λαϊκή αριστοκρατία, τις ηρωίδες της ζωής, που με τις αρχές και τη δύναμή τους μας έδωσαν πολλά εφόδια ζωής.

N. A.Δουνίας

ΟΨΙΜΟΣ ΘΕΡΟΣ

Αναδημοσίευση από το αρχείο του Μιχάλη Δούνια

ΕΤΟΣ ΧΙΛΙΑ εννιακόσια πενήντα οκτώ, χρονιά όψιμη. Τα πολλά χιόνια του Φλεβάρη φέριε πίσω τ' ανθίσματα των δέντρων και τα φύτρα των σπαρτών. Πήγε Μάης για να στρώσει ο καιρός, τότε σκάνε δειλά-δειλά τα πρώτα φύλλα στ' αμπέλια, στις μουριές, τις μηλιές και στα ροδάμια.

Πέρασε του Αι Κωνσταντίνου για να δούμε ξεστάχιασμα στα σπαρτά και τα ροδάμια να πρασινίζουν τις βουνοπλαγιές.

Μεγάλη ευτυχία φέτος στα γεννήματα, τα μαυραγάνια κυματίζουν στις λάκες της Στερνίτσας του Λαμτοκαμπιού αλλά και στα σκαρφαλωμένα στις πλαγιές του Χιονοβουνίου πεζούλια.

Έφτασε είκοσι Ιούνη και τα δρεπάνια ήταν ακόμα κρεμασμένα, οι αχόρταγοι στη δουλειά μπάρμπα Νικολάκης – Καμαρινός – Κοροβεσαίοι – Μαύρος είναι στα καρφιά.

Λίγο μετά τα μέσα του Ιούνη ο ήλιος ζεμάταγε από τις πρώτες ώρες της αυγής, τα γιδοπρόβατα άρπαζαν βιαστικά το χλωρό κλαρί και τρέχανε στον ίσκιο να σταλίσουν.

Τ' άγανα των σπαρτών πήραν απότομα κτρινωπό χρώμα, προσκαλούσαν τ' αφεντικά να ζυγώσουν τους τόπους τους. Την Κυριακή το δειλί είκοσι τρεις του μήνα με το κλείσιμο του σχολείου η εμπροσθοφυλακή του θέρους ξεκινά, φόρτωμα στο μουλάρι κακκάβια, η τζούμα, μερικά αλουμινένια πιάτα, η βίκα, η τέστα, το ψαθί, στα τράστα δυο καρβέλια ψωμί, η φακή, τ' αρμάθια, οι ελιές, χυλοπίτες – τραχανάς μια καραφίνα λάδι, μια πάνινη σακούλα αλάτι, πατάτες, σκόρδα, κρεμμύδια, ένα γαλόνι κρασί τα βασικά κουμάντα. Ακολουθούν οι μαλιτζές δεμένες με τα καπρίστρια τους στα κολιτσάκια του σαμαριού, τα ακονισμένα δρεπάνια τοποθετημένα στη λινάτσινη αγάνα στο πλάι του σαμαριού, η αντρομιδα επικάλυπτε τα γιαρμαγάνια

του σαμαριού το μουλάρι φορτώθηκε καταγκάμηλα, αλλά και λίγα στο γαϊδούρι, έμεινε λίγος χώρος στο σαμάρι να καβαλήσει ο παππούς, πισωπάτουλα εγώ.

Μια ώρα δρόμος το χωράφι, φιδίσιος δρόμος ανάμεσα σε κουμαριές, πουρνάρια, γλαντινιές και έλατα. Φτάσαμε στο καλύβι πριν βασιλέψει ο ήλιος, το κλειδί ήταν στη σε λίγους γνωστή πέτρα, ξεκλειδώσαμε την πόρτα σκάσαμε το μικρό παραθυράκι, είδα σαρωμένο το μισοφωτισμένο καλύβι όλα στη θέση τους, άρχισε το ξεφόρτωμα των ζών.

Το τράστιο με το ψωμί και τις τροφές κρεμάστηκε στις τράβες, από το κίνδυνο των μυρμηγκιών αλλά και των ποντικών, που δύσκολα γλίτωναν από τις κουκουμάνες. Κοντά στη παρεσιά βάλαμε τη βίκα με το νερό, πιο πέρα το ψαθί τις κουρέλες και τις αντρομιδές, κάτω από τη κερατσίδα κοντά στη στέρνα δέσαμε τις γίδες, λίγο πιο πέρα από τη γκορτσιά δέθηκαν τα ζα, να μη φτάνουν τα σπαρτά, οι μουρσέλες που τα καταδίκωκαν, αραιώναν όταν βράδιαζε.

Όσο υπήρχε το φως της ημέρας κάτω από τη μεγάλη γκορτσιά στρώσαμε το ψαθί, πάνω του την αντρομιδα, για μαξιλάρια διπλωμένα τα τράγια σακιά, ο παππούς άρμεξε τις γίδες, ανάψαμε μικρή φωτιά με ξερά αγκάθια, βάλαμε στο πήλινο τσουκάκι το γάλα, ρίξαμε αλάτι και σιγόβρασε στη χαμηλή φωτιά, τη τζούμα (ξύλινο μεγάλο βαθύ πιάτο) γεμίσαμε μπουκιές από το καρβέλι, ρίξαμε το γάλα και το βραδινό φαγητό μας ετοιμάστηκε, όταν τα τριζόνια χάλαναν τον κόσμο με τα τρι-τρι ενώ από τα έλατα του Χιονοβουνίου κατέβαινε κρύο αεράκι, ήρθε ο ύπνος που κράτησε μέχρι το χάραμα.

Αυγή-αυγή έφτασε το υπόλοιπο προσωπικό των θεριστών; μάνα – πατέρας – αδερφή αλλά και οι βοηθοί μπάρμπα Δημήτρης – θεια

Φρούδα με τα μικροσκοπικά γαϊδουράκια τους. Στο άλλο μας μουλάρι είχαν φορτωθεί τα υπόλοιπα σύνεργα που θα χρειαζόντουσαν για τις δεκαπέντε και πλέον ημέρες του θερισμού. Πριν σκάσουν από το Χιονοβούνι οι πρώτες ηλιακτιδες τα δρεπάνια είχαν αρχίσει τη δράση, χοντρά λιμάρια απλωνόταν στο θερισμένο χωράφι.

Ευτυχώς η καλή χρονιά ευνόησε τη σίκαλη που πάρθηκε κοντά στο καλύβι για να εξασφαλίσει τα δεματικά, έτσι ήταν εύκολο να δεθούν γερά τα καρπισμένα δεμάτια.

Πίσω στις καλαμιές μπορούσαν να βοσκήσουν τα μουλάρια, οι γίδες και τα μαρτίνια, όμως με τη δική μου αυστηρή παρακολούθηση μήπως αρπάξουν από τα σπαρτά.

Οι θεριστάδες προχωράν ασταμάτητα, πρέπει να τελειώσουν γρήγορα αφού η χρονιά ήρθε τόσο όψιμη.

Την ώρα που ο ήλιος είναι στη μέση, από το βουνό μέχρι το κέντρο του ουρανού γίνεται μικρή διακοπή για κολασιό, ελιές ψωμί ίσως και λίγο τυράκι, τα παιδιά τρώμε αλατισμένο γάλα με μπουκιές, πίνουν νεράκι από τη βίκα και συνεχίζουν μόνο η μάνα μένει για λίγο πίσω, ανάβει τη φωτιά βάζει πάνω σε δυο πέτρες, που έχουν τοποθετηθεί κοντά στη φωτιά, το κακκάβι γεμάτο νερό επιστρέφει μόλις πάρει βράση το νερό να ρίξει τ' αρμάθια.

Δική μου υποχρέωση η παρακολούθηση της φωτιάς και του βρασμού, όταν ο ήλιος ζυγώνει στη μέση τ' ουρανού, στρώνεται κάτω από τη γκορτσιά κατά γης το τραπέζι, η τζούμα στη μέση γεμάτη αρμάθια με μπόλικο λάδι, μερικά σκόρδα το ψωμί μοιρασμένο οικονομικά, όσο είναι μαλακό και δε φουρδεί, σε μας τα παιδιά δίνουνε λίγο τουλουμοτύρι ξέρουν πόσο αντιαπαθούν τα λάχανα τα παιδιά.

Φάγαμε στα γρήγορα, η δουλειά συνεχίζεται αμέσως έστω και αν ο ήλιος καβουρντίζει. Εγώ πηγαίνω το κακκάβι, τη τζούμα και τα πιρούνια για πλύσιμο στη στέρνα, πριν βραδιάσει θα χρειαστούν.

Το δειλί αρχίζει να δροσίζει, τα δεμάτια γίνανε αρκετά αρχίζει το φόρτωμα στα ζα τέσσερα στο γαϊδούρι έξι στα μουλάρια, ευτυχώς τ' αλώνι είναι κοντά, η θημωνιά αρχίζει να ξεθεμελιώνεται.

Οι θεριστάδες με το που δρόσισε έχουν κουράγιο για τραγούδι, ακούω το μπάρμπα Δημήτρη να ξεκινάει «σήκω Διαμάντη να πας για ξύλα...».

Το συνεχίζουν οι υπόλοιποι, ακούγονται τραγούδια από εργατίες γειτονικών χωραφιών.

Η φωτιά στο φωτογώνι ανάβει ξανά, πάλι το κακκάβι με νερό να βράζει, καθάρισα τη φακή, την ξέπλυνα στη στέρνα, καθάρισα το σκόρδο, βρήκα το μπτελέ, τη βάγια έφερα το λάδι ανακάτεμα με την ξύλινη κουτάλα, ήρθε κανά δυο φορές η μάνα και το φαγητό μοσσοκόμερισε, πριν το κατεβάσουμε ο παππούς πρόσθεσε νερό για ν' αυξηθεί το ζουμί.

Το φαί είναι έτοιμο ανακοίνωσα, οι θεριστάδες κρέμασαν τα δρεπάνια στη γκορτσιά.

Η τζούμα ήταν στη μέση του τραπεζιού, μέχρι τη μέση μπουκιές επικαλύφθηκαν με τη ζεστή φακή, τα κουτάλια άστραψαν, βάλουμε και την υπόλοιπη φακή, οι άντρες συνέχισαν το φαί πίνοντας μερικά ποτηράκια κρασί, η πείνα και η κούραση υποχωρούσαν όσο άδειαζε η τζούμα.

Υποχρέωσή μου να βάλω στο άδειο κακκάβι νερό να μπει στη φωτιά πριν σβήσει ώστε να καλοπλυθούν τα σύνεργα του φαγητού, πριν σταματήσουν τη πιότη οι άντρες η μάνα έστρωσε το ψαθί, τις αντρομιδές τις κουρέλες έβαλε τα σακιά περιτυλιγμένα με κουργέλια για μαξιλάρι, έκαναν το σταυρό τους, πριν σκοτεινιάσει, πριν οι γκιώνηδες και οι κουκουμάνες αρχίσουν τη παράστασή τους τα πρώτα ροχαλητά τάραζαν το τόπο, δε θα έχει χαράξει η άλλη μέρα που οι σκληραγωγημένοι άνθρωποι θα βρεθούν στις επτάλεξες τους.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΥΡΥΤΕΡΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ

Η Διαρκής Ιερά Σύνοδος απεφάσισε τον Απρίλιο να διαβιβάσει στην Ιερά Σύνοδο του Οικουμενικού Πατριαρχείου την Αίτηση της Ιεράς Μητρόπολης Μονεμβασίας & Σπάρτης περί Αγιοκατάταξης του Μητροπολίτου Λακεδαιμονίας Ανανία Λαμπαρδή που εκτελέστηκε από τους Τούρκους στο Μυστρά, έξω από το ναό του Αγίου Δημητρίου με ξίφος στις 15 Απριλίου 1764. Ο Ανανίας καταγόταν από τη Δημητσάνα και είχε χρηματίσει Μωραγιάννης, εκπρόσωπος των Πελοποννησίων στην Υψηλή Πύλη. Λόγω της δημοτικότητας και της δυναμικότητας του, συκοφαντήθηκε από τον τότε Μορά Βαλεσή Χαμζά πασά, τον Οθωμανό διοικητή της Πελοποννήσου, ως υποκινητής επανάστασης των Ελλήνων, με συνέπεια να εκδοθεί φερμάνι που διέτασε την εκτέλεσή του.

Οι σταγόνες που χύθηκαν από το αίμα του μάρτυρα φαίνονται ακόμη και σήμερα. Είναι εξαιρετικά επαινετή η προσπάθεια του Μητροπολίτη Μονεμβασίας να αναδεικνύει τους τοπικούς αγίους της Μητρόπολής μας, καθώς αναδεικνύεται παράλληλα και η τοπική ιστορία της περιοχής μας. Στις δέλτους της Ιεράς Μητρόπολης έχουν καταχωρηθεί 24 αγίοι (μετά την ολοκλήρωση της αγιοκατάταξης του Ανανία, 25), ιεράρχες, όσοι ασκητές, μάρτυρες και νεομάρτυρες.

Στις 3 Ιουνίου 2017 ο ποιητής Δημήτριος Αλεξίου διοργάνωσε στο κτήμα του στο Αλεποχώρι την ετήσια πνευματική εκδήλωση ΠΛΗΘΩΝΕΙΑ. Μεταξύ των πολλών ποιητών που συμμετείχαν, πρέπει να αναφέρουμε τον Αγιοδημητριάτη φιλόλογο και φίλο της Κρεμαστικής Κ. Κωνσταντίνου Μπατσάκη, ο οποίος ανέγνωσε δύο ποιήματα που έχει συνθέσει. Το ένα από αυτά με τίτλο «Νυχτερινή Επίσκεψη» αναφέρεται σε έναν Κρεμασιώτη, το Μιχάλη Μανούσο, ο οποίος δολοφονήθηκε την περίοδο του Εμφυλίου πολέμου, λόγω της συμμετοχής του στο ΕΑΜ-ΕΛΑΣ (δημοσιεύεται στη σελίδα 8). Τα ΠΛΗΘΩΝΕΙΑ έχουν καταστεί σημαντικός πνευματικός θεσμός, καθώς λειτουργούν ως αφορμή για την επίσκεψη στην περιοχή μας σημαντικών προσωπικοτήτων από το χώρο του πολιτισμού.

• Φέτος, είχαν μια ιδιαίτερη πάντως χροιά, καθώς απετέλεσαν τον αναγκαίο επίλογο των εκδηλώσεων βιβλιοπαρουσίασης της τελευταίας ποιητικής συλλογής του Δημήτριου Αλεξίου «Τά πρόσωπα της Εκάτης» (Εκδόσεις Διάττων).

• Στις 4 Ιουνίου 2017 τιμήθηκαν στον Άγιο Δημήτριο Ζάρακος τα θύματα της πυρπόλησης του χωριού από τους Γερμανούς το 1943. Η συμμετοχή των κατοίκων, καθώς και των συγγενών ήταν θυμάτων ήταν καθολική. Οι αρχές κατέθεσαν στεφάνους στο Ηρώ. Ξεχωριστή στιγμή υπήρξε φέτος η ομιλία του Γεώργιου Λαζουρά, Δημάρχου Καλαβρύτων και Προέδρου του Δικτύου των Μαρτυρικών Πόλεων και χωριών της Ελλάδος.

• Στις 30 Μαΐου 2017 απεβίωσε στην Αυστραλία ο Διαμαντής Χαγιάς από την Καρίτσα, πατέρας του Στέλιου Χαγιά. Ο Στέλιος Χαγιάς είναι ο δημιουργός της σελίδας Family Trees of Southern Parnon (=Οικογενειακά Δένδρα του Νότιου Πάρνων), όπου καταγράφεται η γενεαλογία των καταγόμενων από την περιοχή μας οικογενειών. Ο Διαμαντής Χαγιάς αποτέλεσε πηγή έμπνευσης για την εργασία του γιου του, χάρην στις διηγήσεις από την ζωή στη Λακωνία την περίοδο του Μεσοπολέμου και της Κατοχής, οπότε επιζούσαν πανάρχαια ήθη και έθιμα. Ο ίδιος δε αποτελούσε εγγονό μιας Κρεμασιώτισσας, της Θεοδώρας Μανούσου, η οποία σύμφωνα με το Βιβλίο Γάμων της Μητροπόλεως είχε παντρευτεί το Νικόλαο Γραμματικάκη (Γκούμα) από τον Άγιο Δημήτρη. Η ιστοσελίδα του γιου του αποτελεί μια ηλεκτρονική βάση δεδομένων, όπου αποθηκεύονται γενεαλογικές και ιστορικές πληροφορίες που αφορούν τις οικογένειες της περιοχής. Η προσβασιμότητα μέσω Διαδικτύου επιτρέπει πρόσβαση από όλες τις γωνιές του πλανήτη. Συνέπεια τούτου είναι να εκδηλώνουν ενδιαφέρον αναθέρμανσης των σχέσεων με τον τόπο καταγωγής του απόγονοι μεταναστών, αποκομμένων από την ελληνική πραγματικότητα. Πιο πρόσφατο παράδειγμα αποτελεί η οικογένεια της Syzanne Calcanes, δισεγγονής του Νικολάου Δημ Καλκάνη (μπαρμπα-Κόλλια), αδελφού του

προπάππου του υπογράφοντος.

• Η ανακήρυξη του Δήμου Ευρώτα ως Ευρωπαϊκής Πρωτεύουσας των Sports είχε ως αποτέλεσμα τη διοργάνωση ποικίλων αθλητικών εκδηλώσεων στο Δημοτικό Γήπεδο Σκάλας. Αθλητές από κάθε γωνιά της χώρας επισκέφθηκαν το Δήμο Ευρώτα, διέμειναν σε ξενώνες και ξενοδοχεία της περιοχής, επισκέφθηκαν τους οικισμούς του Δήμου και συμμετείχαν στις αθλητικές διοργανώσεις. Μεταξύ αυτών και η Εθνική Ομάδα Βόλεϊ Παγκορασίδων με τον προπονητή της, Δρα ΔΠΘ κ. Κωνσταντίνο Γκούντα.

• Στις 14 Ιουλίου 2017 απεβίωσε ο Γεώργιος Κουινιάς από το Λεωνίδιο. Ο Γεώργιος Κουινιάς ασχολήθηκε με το άθλημα της καλοσφαιρίσης με αμαξίδιο. Ήταν μέλος της Εθνικής Ομάδας, Γενικός Γραμματέας της Ομοσπονδίας του αθλήματος και συμμετείχε στους Παραολυμπιακούς Αγώνες της Αθήνας το 2004. Η κηδεία του τελέστηκε στο Λεωνίδιο στις 16 Ιουλίου και ήταν πολιτική, κατόπιν επιθυμίας του.

• Το Σάββατο 15 Ιουλίου 2017 τελέστηκαν στον Άγιο Δημήτριο Ζάρακος τα εγκαίνια της εκκλησίας της Παναγίας της Γιάτρισσας, ναού οικοδομηθέντος σε οικόπεδο που δώρησε ο αείμνηστος π. Γεώργιος Κωσταντής.

• Η κα Μάγια Γεωργαντοπούλου-Φιλιππίδη, εγγονή της Ασπασίας Μελαχροινού, θυγατέρας του π. Ελευθερίου Παπαϊωάννου, εξέδωσε το νέο της βιβλίο με τίτλο «Απόπειρα Ζωής», που κυκλοφορεί από τις Εκδόσεις Περίπλους. Το νέο της βιβλίο πραγματεύεται τις ανατροπές που επιφέρει στη ζωή της ηρωίδας η οικονομική κρίση. Παρ' όλο που είναι άριστη στην εργασία της, απολύεται λόγω περικοπών. Αποφασίζει, τότε, να ξαναρχίσει από την αρχή. Εγκαθίσταται στη Δυτική Αφρική ως υπάλληλος των Γιατρών Χωρίς Σύνορα. Η εμπειρία της την ωθεί σε ένα ταξίδι αυτογνωσίας και επανακαταμέτρησης των δυνάμεών της. Καλοτάξιδο!
ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΑΛΚΑΝΗΣ

ΜΙΑ ΦΩΝΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΗΣ ΚΑΤΟΧΗΣ

Στο Λακωνικό Ημερολόγιο έτους 2017 των Εκδόσεων ΙΔΙΟΜΟΡΦΗ δημοσιεύεται το άρθρο της Δρ. Δήμητρας Σταθοπούλου με τίτλο «Παιδικά Συσσιτία κατά την περίοδο της Κατοχής (1942-1943) στην Επαρχία Επιδαύρου Λιμηράς», όπου εκτίθενται στοιχεία από τη δράση του Παραρτήματος Λακωνίας του Εθνικού Οργανισμού Χριστιανικής Αλληλεγγύης (ΕΟΧΑ), ενός φιλανθρωπικού οργανισμού με πρόεδρο τον Αρχιεπίσκοπο Αθηνών Δαμασκηνό που έδρασε κατά την περίοδο της Κατοχής προσπαθώντας να δώσει λύσεις στο πρόβλημα της πείνας που ενέσχυε λόγω αφ' ενός του δριμέως χειμώνα του 1941-42 αφ' ετέρου της κατάσχεσης της αγροτικής παραγωγής εκ μέρους των Αρχών Κατοχής για τις ανάγκες των Κατοχικών Στρατευμάτων. Το Παράρτημα Λακωνίας έδρευε στη Σπάρτη και είχε Πρόεδρο τον τότε Μητροπολίτη Μονεμβασίας και Σπάρτης Διονύσιο Δάφνο, έναν μαχητικό κληρικό, πρώην στρατιωτικό ιερέα υπηρετήσαντα στο Θωρηκτό ΑΒΕΡΩΦ, κατά τη διάρκεια των Βαλκανικών Πολέμων ενώ είχαν σχηματιστεί υποπαραρτήματα και σε άλλες πόλεις και κωμοπόλεις της Μητρόπολης. Λόγω της ανωτέρω ιδιότητος του τότε Μητροπολίτη, ο εφημέριος Κρεμαστής π. Κωνσταντίνος Παπαελευθερίου, απέστειλε την παρακάτω επιστολή που έχει δημοσιεύσει η κα Σταθοπούλου στην ανωτέρω έκδοση, στις 18/03/1943, με την οποία ζητεί την ίδρυση παιδικών συσσιτίων στην Κρεμαστή.

Εν Κρεμαστή τη 18 Μαρτίου 1943
Προς
Τον Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην
Μονεμβασίας και Σπάρτης
Σπάρτην

Λαμβάνω την τιμήν ν' αναφέρω μετά βαθυτάτου σεβασμού, ότι εν τη καθ' ημάς ενορία λόγω της πρωτοφανούς δυστυχίας

Το μνημείο της υποσιτισμένης Μάνας της Κατοχής στο Α' Νεκροταφείο Αθηνών.

εις τα σιτηρά κατά το παρελθόν θέρος οι κάτοικοι στερούνται εντελώς άρτου. Ένεκα τούτου και διότι στερούνται άλλων τροφίμων ως και χόρτων υποφέρουν τα μικρά παιδιά εις σημείον ώστε πολλών προσεβλήθη η υγεία διότι τρέφονται δια χαρουπιών ή ολίγων σύκων. Ένεκεν των ανωτέρω και προς αποφυγήν θανάτων εις τα παιδιά παρακαλώ ευσεβάστως την ημετέραν Σεβασμιότητα όπως ευαρεστούμενη εγκρίνει την ίδρυσιν και ενταύθα παιδικών συσσιτίων τουλάχιστον δια δύο μήνας αν δεν είναι εύκολον δια περισσότερον ίνα δια παρασκευής συσσιτίου δις ή τρις της εβδομάδος βοηθηθώσιν τα άπορα παιδιά

και αποφύγωμεν τα τυχόν δυστυχήματα εκ της πείνας.

Μετά βαθυτάτου σεβασμού
Ο εφημέριος Κρεμαστής
Κ. Παπαελευθερίου

Η επιστολή κρίνεται αρκετά ενδιαφέρουσα, διότι αιτιολογεί την πείνα ως αποτέλεσμα ανεπαρκούς συγκομιδής σιτηρών. Η πείνα κατά την περίοδο της Κατοχής αποτελούσε πρόβλημα κυρίως κατά των αστικών κέντρων ιδίως κατά το 1942. Η κακή σοδειά του 1943, ωστόσο, φαίνεται ότι προκάλεσε προβλήματα εφοδιασμού

και στα χωριά, ιδίως στην ορεινή Κρεμαστή. Τα ορεινά χωριά έπρεπε να παλεύουν να παραμένουν αυτάρκη την περίοδο του χειμώνα. Η κακή σοδειά, η έλλειψη χρημάτων, ο φόβος που προκαλούσε αποφυγή των μετακινήσεων από χωριό σε χωριό είχαν ως αποτέλεσμα την έλλειψη των αναγκαίων τροφίμων.

Η έλλειψη χόρτων οφείλεται πιθανώς στο ότι η επιστολή γράφτηκε το Μάρτη, προτού ακόμη λιώσουν τα χιόνια γύρω από το χωριό, έτσι ώστε να φυτρώσουν τα ποικίλα είδη άγριων χόρτων. Βέβαια, ακόμη και αν φύτευαν, το πρόβλημα της παιδικής θνησιμότητας λόγω αστίας δεν λυνόταν. Τα χόρτα είναι φτωχά σε πρωτεΐνες και υδατάνθρακες, με συνέπεια η κατανάλωσή τους να προκαλεί προσωρινή μόνο ανακούφιση του αισθήματος της πείνας, χωρίς να προμηθεύει τον ανθρώπινο οργανισμό με την ενέργεια που είναι απαραίτητη για τη λειτουργία του. Γι' αυτό και τονίζεται η έλλειψη άρτου, τροφής πλούσιας σε υδατάνθρακες.

Το δημοσίευμα δεν μάς ενημερώνει για το αν ο ΕΟΧΑ ή ο Μητροπολίτης προέβησαν στις αναγκαίες ενέργειες. Σύντομα, πάντως, η απομόνωση της Κρεμαστής ολοκληρώνεται, καθώς εγκαθίστανται στην Κρεμαστή ομάδες ανταρτών του ΕΑΜ-ΕΛΑΣ, που θα παραμείνουν μέχρι τις αρχές του 1945. Η ιδιότητα του Μητροπολίτη Διονύσιου ως μέλους του ΕΑΜ δεν συνεπάγεται ότι και θεωρείτο συνετή επιλογή να διατάξει δράση του ΕΟΧΑ σε ένα χωριό κατειλημμένο από μια αντιστασιακή οργάνωση με αντικατοχική δράση.

Πάντως, το γεγονός ότι το 1946 ο Κρεμασιώτης τότε υπουργός Εσωτερικών Δημήτριος Παπαμιχαλόπουλος έλαβε μέτρα για τη διανομή στην Κρεμαστή καλαμποκιού που είχε προμηθευτεί η ελληνική κυβέρνηση από τους Συμμάχους δείχνει ότι το πρόβλημα της ανεπάρκειας των τροφίμων δεν ήταν παροδικό.

Ν. Καλκάνης

ΟΙ ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΚΡΕΜΑΣΤΙΩΤΕΣ

ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΚΑΙΡΟ βρήκα ένα γράμμα από έναν καλό φίλο, τον καθηγητή Ιάκωβο Καρακωνσάνογλου. Λάτρης της Κρεμαστής, την έχει πολλάκις επισκεφθεί κατά το παρελθόν.

Εκεί μας εξιστορεί ότι, όταν μετατέθηκε στην Ύδρα, τις ελεύθερες ώρες του, βρισκόταν στη Βιβλιοθήκη του νησιού, διαβάζοντας και ερευνώντας παλαιά βιβλία-αρχεία.

Έτσι, ανέκαυσε ένα βιβλίο ενός Υδραίου τέως πλοίαρχου του Εμπορικού Ναυτικού, ονόματι Θεόδωρος Δημ. Κρεμασιώτης, με τίτλο Οι Ραφαλιάδες της Ύδρας (Εκδόσεις Σόκολη).

Ο συγγραφέας αναζητώντας τις ρίζες του, όπως μας εξηγεί στην εισαγωγή του βιβλίου του, βρίσκει σε μια απογραφή του 1828 τον προπάππο του Δημήτριο Κρεμασιώτη. Προφανώς, το επίθετο υποδηλώνει την καταγωγή των προγόνων του και, στη συνέχεια, ερευνώντας και άλλα στοιχεία, καταλήγει στον τόπο της Κρεμαστής.

Βλέπουμε, λοιπόν, ότι ο Κρεμασιώτικος σπόρος είχε φτάσει και είχε φυτρώσει στην Ύδρα, πριν από πολλά χρόνια.

Παραθέτω σελίδες από το έργο του.

Η εργασία που ακολουθεί δεν έγινε από ειδικό ιστορικό επιστήμονα.

Απλά, είναι η συνέπεια κάποιου πάθους κληρονομικού και αθεράπευτου, το οποίο ηγνάξει από την άμετρη αγάπη που τρέφω για τη γενέτειρα, τη δική μου και των προγόνων μου, οι πρώτοι εκ των οποίων, όταν το 1715 εγκαταστάθηκαν στην Ύδρα, κυνηγημένοι από τους Τούρκους, πήραν το επώνυμο «Κρεμασιώτης» από το προσωνύμιο του μικρού χωριού τους «Κρεμαστή» της κοινότητας Επιδαύρου Λιμηράς του Νομού Λακωνίας.

Αί οικογένειαί μέ τας ιδιοκτησίας	Ψυχαί	Άρ.	Θηλ.	Ύδρ.	Πάροικοι
Άριθμ. 35 Παπα Σταμάτη, 30 Ίουνίου 1828 Ένορία Ίωάννου του Χρυσσοστόμου					
Καπετάν Λευτέρης Γκιώνης	8	3	5	7	1
Ίωάννης Παπασταμάτη	2	1	1	2	
Γεώργης Βουργάρη	5	3	2	4	1
Δημήτρης Γεωργίου Καρυστινού	4	2	2	3	1
Παύλος Τζιτζίνη	5	3	2	3	2
Τού Θεοδωρή Ρούση γυνή	1		1	1	
Ίωάννης γαμπρός Θεοδωρή Ρούση	7	5	2	7	
Ίωάννης Καστριώτης	6	4	2	6	
Ίωάννης Άθηναίος	4	3	1	4	
Ίωάννου Πανεθέλω γυνή	1		1	1	
Γκίκας του Λαζάρου Γκικαντόσα	8	4	4	8	
Ίωάννης του Μπούμη	2	1	1	2	
Λάζαρος του Γιάννη Καστριώτη	5	3	2	5	
Τουρκοβασίλης	6	3	3	5	1
Τού Παναγιώτη Πατρώνη	6	3	3	6	
Τού Ίωάννου Σόκου	4	2	2	4	
Τού Νικόλα Τούσα	4	2	2	4	
Τού Δημήτρη Κρεμασιώτη	6	4	2	6	
Τού Δήμα Λεκάκη	7	2	5	7	
Τού Ίωάννου Γκιαούρη	6	2	4	4	2
Τού Κωνσταντή Γουναρά	6	2	2	4	
Τού Νικόλα Καραγκιώζη	5	2	3	5	
Τού Άντωνη Κουρούπη	4	2	2	4	
Ίωάννης γαμπρός του Παν. Σόκου	3	2	1	3	
Τού Άθανασίου Πολίτη	3	2	1	3	
Τού Σπύρου Κατζέβη	4	2	2	4	
Τού Άντωνη Τζιζμητή	9	3	6		

Παναγιώτα Στρατάκου-Δούνια

Η ΓΙΑΓΙΑ ΜΟΥ Η ΔΙΑΜΑΝΤΩ

Αφιερώνεται σε όλες τις γυναίκες με πολλή αγάπη και σεβασμό

Γεννήθηκε στου Μοίρα. Επειδή η μάννα της δεν είχε γάλα έπινε από τη Κατσιαπάννα. Έτσι λέγαν την όμορφη γαϊδουρίτσα ενός καλού γείτονα. Αφού βγήκε από τις φασκιές και άρχισε να περπατάει πήγαινε η ίδια με το κατοστάρι στο χέρι και έπαιρνε γάλα από τη Κατσιαπάννα για να πιεί. Θα γνώριζε φαίνεται την αξία που είχε αυτό το γάλα. Ακόμα πολλές φορές πήγαινε στο κοτέτσι έπαιρνε ένα αυγό του άνοιγε μια τρυπούλα με μια πετρούλα και το ρούφαγε μονομιάς ώσπου μια μέρα την είδε μια γειτόνισσα και φώναξε τη μάννα της για να καταγγείλει την ενέργεια αυτή.

• Μάννα σε φωνάζει η θεια-Παναγιώτα λέει στη μάννα της με το αυγό στο χέρι.

Από τότε της κόπηκε αυτή η συνήθεια. Της άρεσε να παίζει με τα γειτονόπουλα κρυφτό, κλίσκα, ομάδες και πολλά ακόμα παιδικά παιχνίδια. Μεγαλώνοντας βόηθαγε στις δουλειές του σπιτιού αλλά τη πέρναν στο καμάτι και το θέρο για βοηθητικές δουλειές. Σχολείο δεν πήγε μιας και τότες δεν υπήρχε ούτε σχολείο ούτε δάσκαλος. Ο πατέρας της όμως ήταν φτωχός αλλά προσοδευτικός άνθρωπος και τη μάθαινε με τα λίγα γράμματα που ήξερε να γράφει στο χώμα η σε μια πλάκα. Ακόμα τα βράδια του καλοκαιριού της έδειχνε και της μάθαινε πριν κοιμηθούν στη ταράτσα του σπιτιού τα αστέρια του ουρανού και της έδειχνε που γύριζαν γύρο από το Πολικό αστέρα. Μεγαλώνοντας ανέλαβε όλες τις δουλειές του σπιτιού μιας και η μάννα της έγινε ανήμπορη. Πήγαινε στη βρύση με τη βύκα στον ώμο και βοήθαγε κάθε γείτονα και όχι μόνο που είχε ανάγκη. Στις κουφωτές και χαραχτές βεντούζες ήταν περιζήτητη. Η ομορφιά της δεν περιγράφεται. Της άρεσε να χορεύει και να τραγουδάει και να πηγαίνει στα πανηγύρια της Παναγίας με τις άλλες γειτονοπούλες. Όταν έφτασε σε ηλικία γάμου την πάντρεψαν με το παππού του Παντελή που αν και είχε βγάλει το ένα μάτι με το τσγαροσουφλι ήταν περιζήτητος γαμπρός γιατί έκανε

χίλιες οκάδες σάρι και ήταν από τους λίγους που είχε ελιές. Το μάζεμα της ελιάς γινόταν σπυρί σπυρί. Μια φορά όμως έσπασε η σκάλα και η γιαγιά τουρλοκολιάστηκε από την ελιά πάνω στις πέτρες και από θαύμα δεν έπαθε κάτι σοβαρό. Έτσι την ελιά την ονομάτισε της Παναγιάς και όταν τη μάζευε έκανε το σταυρό της και ήταν γεμάτη χαρά μιας και η ελιά ήταν πάντα γιομάτη. Έκανε πέντε αγόρια τα λεγόμενα παιδιά και δυο κορίτσια. Το ένα αγόρι ήταν πολύ ζωηρό και το στείλαν στα οχτώ του χρόνια στην Αμερική το άλλο φημιζόταν για τις πλάκες που έκανε παριστάνοντας το παππά ψέλλοντας και θυμιατίζοντας με στάχτη τη σκυλλοδευτέρα και όχι μόνο και έφυγε στα είκοσι του με ένα φίλο του για την Αργεντινή. Και τα δυο δεν ξαναγύρισαν στην Ελλάδα. Εγώ γεννήθηκα από το μικρότερο γιο της τον Αντωνάκη. Όταν ο πατέρας με τη μάννα έλειπαν στις αγροτικές δουλειές εγώ έμενα με τη γιαγιά τη Διαμάντω. Δεν ξέρω γιατί μου είχε ιδιαίτερη αδυναμία χωρίς να

το φανερώνει μπροστά στους άλλους. Θυμάμαι τα βράδια στον αφαίτι που μαζεούμαστε όλη η γειτονιά και περνάγαμε τόσο όμορφα. Η γιαγιά σαν ήθελε να με φωνάξει έλεγε πρώτα τα ονόματα των ξενιτεμένων της παιδιών και μετά το δικό μου. Ακόμα όταν μπουμπουνίζε μας έλεγε με τα άλλα αδέρφια.

• Γλήγορα στο εικονοστάσι διαβάστε την αγία επιστολή

Ρώτησα κάποτε τη γιαγιά για να τη φέρω σε δύσκολη θέση ποιο παιδί της αγαπούσε πιο πολύ και μου απάντησε ως εξής.

• Παιδάκι μου τα παιδιά είναι σαν τα δάχτυλα όποιο σου ματώσει μικρό η μεγάλο τον ίδιο πόνο θα νοιώσεις.

Υπήρχε κάποιος στο χωριό που του άρεσε το κρασί και ερχόταν πρωί πρωί που έφευγαν οι άλλοι για τα χωράφια. Μάλιστα ήταν για μένα σπάνιος άνθρωπος και με αγαπούσε. Θυμάμαι τη γιαγιά στην παρεστιά που δεν τον άφηγε παραπνοούμενο και του φερνε κρασί από το βαγένη και του μιλούσε με τον καλύτερο

τρόπο σε αντίθεση με κάποιος άλλους που του φέρνονταν άσχημα που δεν θα ονοματίσω και μάλιστα κορδώνονταν για τη συμπεριφορά τους αυτή. Η γιαγιά ήταν καλή για όλο τον κόσμο. Όταν ήρθε η μάννα μου στο χωριό την έστειλε στο κήπο για να μαζέψει κορφάδες. Όντας κοριτσόπουλο και μη έχοντας εμπειρία από κολοκυθές μιας και στα Νιάτα μη έχοντας νερό τότες ούτε να πιουν καλά καλά δεν είχαν κήπους, έκοψε όλες τις κολοκυθοκορφάδες. Η γιαγιά αντί να τη μαλώσει τη συμβούλεψε γιατί την αγάπαγε σαν παιδί της. Μάλιστα έλεγε.

• Να αγαπάς τη νύφη σου πιο πολύ από το γιο σου και το γαμπρό σου πιο πολύ από τη κόρη σου.

Όταν πήγαινα στη πρώτη τάξη στο Γυμνάσιο στο Λενίδι η θεία Βγενιά που έμενα στο σπίτι της με έστειλε για κάποιο θέλημα στην αδερφή της στο Κοίλασο. Νύχτωνε όταν μπήκα στην αυλή και κει είδα τη γιαγιά να με κοιτάει στοργικά χαμογελώντας τόσο όμορφα όπως πάντα και να με αποχαιρετά. Σε λίγες μέρες ήρθε ο πατέρας μου και μου ανακοίνωσε το θάνατο της που συνέβη την ίδια μέρα και ώρα που την είχα δει.

Κλείνοντας θα ήθελα να σας πω ένα τραγούδι που έλεγαν τα Κρεμαστιωτάκια όταν πήγαιναν στρατιώτες και ανηφόριζαν στις κορδέλες και τραγουδούσαμε τα βράδια στο χωριό η γενιά των ονειρών.

Κοίτα μ αγάπη κοίτα με
Ωσπου να σκαπετίσω
Κι αν δε σ αρέσω στο κορμί
Πίσω να μη γυρίσω
Στρατιώτη κι αν με πάρουνε
Κι αν λείψω πέντε χρόνια
Στο χέρι σου να μη δεχτείς
Στεφάνι κι αρραβώνα
Τα μάτια σου τα βλέπω γω
Πως χαμηλοκοιτάνε
Πως λαχταράνε για φιλί
Και δεν το μαρτυράνε.

ΥΓ Η φωτογραφία είναι από πίνακα του φίλου μου ζωγράφου Γιώργου Γιαννακάκη από το Λογγανίκο και τον ευχαριστώ.

ΝΙΚΟΣ ΖΩΤΑΛΗΣ

Η ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΤΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑ ΜΑΣ

«ΠΟΤΕ ΘΑ ΠΑΣ ΚΡΕΜΑΣΤΗ;»

Αυτή είναι μία ερώτηση που δέχομαι από φίλους μου όταν συζητάμε για τις διακοπές μας. Κι όμως, ποτέ δε με ρωτάνε «Πότε θα πας στο χωριό;». Γνωρίζουν την Κρεμαστή, έχουν στα αυτιά τους το χωριό ακόμα κι αν δεν έχουν έρθει ποτέ στη Λακωνία, έχουν στα αυτιά τους σίγουρα μία από τις ιστορίες που έχω αφηγηθεί για τα παιδικά μας χρόνια και τα ξέγνοιαστα καλοκαίρια, για την αγάπη όλων Κρεμαστιωτών που βρίσκονται διάσπαρτα σε όλο τον κόσμο, για τον αγώνα αυτών των λίγων Κρεμαστιωτών που δίνουν τη δύσκολη μάχη το χωριό να μείνει ζωντανό το χειμώνα, αυτών που ασχολούνται με τις συλλογικές δράσεις και διαθέτουν με χαρά τον λίγο από τον ελεύθερό τους χρόνο, για την ευλογία του χωριού να διαθέτει ένα κληροδότημα που στηρίζει τους νέους επιστήμονες και βάζει τις προϋποθέσεις για σημαντικά έργα υποδομής στο χωριό.

Η πλακόστρωση και φωταγώγιση της κεντρικής πλατείας του χωριού είναι ένα χαρακτηριστικό έργο υποδομής με πόρους του κληροδοτήματος του Ν. Παπαμιχαλόπουλου.

Η ολοκλήρωση του έργου αναδεικνύει την πλατεία μας και κάνει το κατ' εξοχήν σημείο συνάντησης των Κρεμαστιωτών πολύ όμορφο.

Στόχος μας πλέον πρέπει να είναι να διατηρήσουμε αυτό το μοναδικό έργο και να το κρατήσουμε καθαρό για να το απολαμβάνουμε για πολλά πολλά χρόνια. Η στάθμευση των αυτοκινήτων στην πλατεία είναι κάτι το οποίο θα πρέπει να προσπαθήσουμε να αποφύγουμε καθώς είτε το βάρος, είτε τυχόν λάδια από τα αυτοκίνητα προκαλούν φθορά στην πλακόστρωση. Το Δ.Σ του Δήμου Ευρώτα λαμβάνοντας αυτό υπόψιν έχει λάβει ήδη απόφαση για την απαγόρευση της στάθμευσης της πλατείας ενώ πρόκειται να τοποθετηθούν και προστατευτικά κολωνάκια αποτροπής στάθμευσης.

Το «νέο πρόσωπο» της πλατεία μας κάνει ακόμα πιο υπερήφανους για το χωριό μας. Εμείς το μόνο που οφείλουμε είναι να τη διατηρήσουμε σε όσο το δυνατόν καλύτερη κατάσταση για να τη χαρούν και οι επόμενες γενιές. Μας αξίζει!

Αντώνης Π. Ταμβάκος

(Από το Αρχείο της Ελένης Παράσχη).

ΤΟ ΕΝΑ ΠΟΡΤΟΚΑΛΙ

Για τα δύσκολα χρόνια της δεκαετίας του πενήντα έχω και εγώ να διηγηθώ κάτι προσωπικό.

Κατά την παιδική μου ηλικία οι γονείς μου κατέβαιναν τον χειμώνα στο Μπεζάνι (Γλυκόβρυσση). Εμένα με άφηναν στην Κρεμαστή, μέχρι την Τρίτη Δημοτικού, στην προγιαγιά μου την Τζίφταινα (Παναγιώτα Κουλούρη).

Ο πατέρας μου έκανε το μανάβη και έφερνε πορτοκάλια από το Μπεζάνι στην Κρεμαστή σε δύο μεγάλα καφάσια φορτωμένα στο μουλάρι. Τον Δεκέμβριο του 1952 ή 53 όταν ήρθε στο χωριό με τα πορτοκάλια, μου έδωσε ένα ολόκληρο πορτοκάλι. Αυτό για μένα ήταν πολύ μεγάλο δώρο. Δεν το έφαγα, το πήρα μαζί μου στο σχολείο να το δείξω στις φιλενάδες μου και να τους δώσω και από μισή φέτα.

Εκείνη την εποχή τα πορτοκάλια ήταν δυσεύρετα στην Κρεμαστή. Εκείνη την ημέρα σκαμάγκιζε και είχε αέρα. Έριξα στις πλάτες μου ένα σακάκι

του πατέρα μου, έβαλα το πορτοκάλι στην τσέπη και ξεκίνησα χαρούμενη για το σχολείο. Από τον Αϊ-Νικόλα που ήταν το σπίτι της γιαγιάς μέχρι το σχολείο ήταν ολόκληρος κύκλος, με πολύ κρύο και σκαμαγκίδα. Όταν πέρασα την αυλή του Γιάννη Παρδάλη (Σούγιελου) και έμπαινα στην αυλή του σχολείου, ένας δυνατός αέρας από το Μαρί μου ανασήκωσε το σακάκι, φεύγει το πορτοκάλι από την τσέπη και έφτασε στο ρέμα. Εγώ το κοίταζα χωρίς να κλαίω αλλά μέσα μου κυριολεκτικά «σπάραζα».

Πέρασαν τα χρόνια και η Γλυκόβρυσση όπου έμενα μόνιμα γέμισε πορτοκαλιές. Στην αυλή του σπιτιού μου φορτώνονταν και φορτώνονται καθημερινά πάνω σε φορτηγά τόνοι πορτοκάλια. Εγώ όμως πάντα θυμάμαι πόση αξία είχε τότε αυτό το «ΕΝΑ» πορτοκάλι.

ΜΑΡΙΑ ΠΑΡΔΑΛΗ ΤΟΥ ΧΡΗΣΤΟΥ
ΤΗΛΕΦΩΝΟ 6973610733
ΓΛΥΚΟΒΡΥΣΗ ΛΑΚΩΝΙΑΣ

(Από την ιστοσελίδα apela.gr).

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Παρακαλούνται όσοι αναγνώστες επιθυμούν να δημοσιεύσουν άρθρα ή/και φωτογραφίες να τα αποστείλουν στην ταχυδρομική διεύθυνση Ηρακλείτου 78-12243 Αιγάλεω και στις ηλεκτρονικές διευθύνσεις nikosfix@gmail.com ή/και par.marizza@hotmail.com μέχρι τις 25 Νοεμβρίου 2017.

Ν. Καλκάνης

ΝΥΚΤΕΡΙΝΗ ΕΠΙΣΚΕΨΗ

ΗΤΑΝ ΨΗΛΟΣ με γένια, ανάρτης του Εμφύλιου ζωσμένος με φυσεκλίκια, το όπλο κρεμόταν απ' τον ώμο του

Σαν κάθισε κοντά στο τζάκι, γέμισε η κάμαρα με την παρουσία του πίσω από τη σκληράδα του προσώπου του λαμπύριζαν βαθιά τα μάτια του το δειχνε πως ποθούσε τη σπιτική ζωή

Γνώριμος του πατέρα από παλιά, τον κέρασε κρασί, κουβέντιασαν

-Μιχάλη, θα κάτσεις για φαί, χαρά μας θα ναι
-Καλοσύνη σας, μα βιάζομαι, δεν είμαι και μόνος
-Να ρθουν κι οι άλλοι, θα μοιραστούμε ό,τι έχουμε

Ανέβηκαν τρεις τέσσερις, με πρόσωπα βαθιά σκαμμένα

απίθωσαν τα όπλα στη γωνιά, καλησπερίσανε και κάθισαν σεμνά

-Καλοδεχούμενοι στο σπιτικό μου, είπε ο πατέρας
θα φάτε ό,τι έχουμε, πείτε και ένα κρασί σπιτίσιο κάνει και κρύο απόψε, αγρίεψε ο βοριάς

Σωτήρη, είναι όμορφη η γωνιά σου, φιλόξενο το σπίτι σου

μα ο αγώνας έχει απαιτήσεις, μάθαμε στη σκληρή ζωή

το κρύο και ο χιονιάς, οι μάχες και ο εχθρός δε μας φοβίζουν

τα βόλια και το φαί μάς λείπουν

Εσύ βόλια δεν έχεις, όμως δώσε μας τροφή, αλεύρι, λάδι και τυρί

από το στέρημά σου, το ξέρω

Και έριξε τη ματιά του στα παιδιά που κοιμόνταν στρωματσάδα

και στις γυναίκες που στέκονταν αμίλητες στην άκρη

Ο αγώνας έχει απαιτήσεις, ξανάπε

ας όψονται οι εχθροί μας και οι ξένοι που μας μπλέξανε

Σηκώθηκαν και τράβηξαν για την καμάρα

ανοίξαν τα πιθάρια, ο Μιχάλης κοντοστάθηκε

-Λίγο το βιος σου, μα και η δική μας στέρηση μεγάλη, κάτι θα δώσεις

-Πάρτε λίγα από τα λίγα. Καταλαβαίνεις, Μιχάλη
-Καταλαβαίνω κι εσύ καταλαβαίνεις

Πήραν λίγα, ευχαρίστησαν πολύ

και χάθηκαν μέσα στη νύκτα ακροπατώντας τράβηξαν προς τα βουνά

Αργότερα σε κάποια μάχη

ο Μιχάλης έπεσε από βόλι αδελφοκτόνο

για τον αγώνα, για το δίκιο του λαού, όπως έλεγε

Ας όψονται και οι ξένοι που μας μπλέξανε

Κ. ΜΠΑΤΣΑΚΗΣ 5/4/2014

ΕΥΘΥΜΑ ΚΑΙ ΣΟΒΑΡΑ

1) Ήταν δύο Πόντιοι, δημοτικοί υπάλληλοι και δούλευαν πυρετωδώς μέσα στο καταμεσήμερο.

Ο ένας έσκαβε, έσκαβε, έσκαβε και άνοιγε λάκκους και ο άλλος τον ακολουθούσε και τους γέμιζε ξανά με χώμα.

Ένας περαστικός που τους χάζευε απόρησε τι κάνανε, αφού ο ένας έσκαβε και ο άλλος ξαναγέμιζε τους λάκκους.

Λέει λοιπόν σε αυτόν που έσκαβε:

«Πραγματικά εκτιμώ τη δουλειά που κάνετε, και το ότι δουλεύετε με τόση όρεξη για την πόλη μας, αλλά τι στο καλό κάνετε αφού ο άλλος έρχεται και ξαναγέμιζει τους λάκκους που σκάβεις;»

Και ο Πόντιος:

«Αστείο πρέπει να φαίνεται σε κάποιον απ' έξω, αλλά αυτός που φυτεύει τα δέντρα είναι άρρωστος σήμερα».

2) Ήταν ένας τύπος μέσα σε ένα ταξί.

Σε κάποια φάση και ενώ καθόταν στο πίσω κάθισμα του ταξί, χτυπάει τον ώμο του ταξιτζή να τον ρωτήσει κάτι.

Τρομάζει ο ταξιτζής, πετάγεται στο πεζοδρόμιο, πέφτει σε κάτι σκουπιδοτενεκέδες, περνάει στο άλλο ρεύμα και κάποια στιγμή, μετά από λίγο σταματάει.

Απορημένος ο πελάτης του λέει:

«Δεν ήθελα να σε τρομάξω, μία ερώτηση ήθελα να σου κάνω».

«Όχι ρε φίλε», απαντάει ο ταξιτζής.

«Δεν φταις εσύ. Απλά είναι η πρώτη

μέρα που οδηγώ το ταξί. Μέχρι χτες οδηγούσα νεκροφόρα».

3) Πεθαίνει κάποιος πολιτικός και πηγαινόντας στον Άδη, στην πύλη βρίσκει τον Άγιο Πέτρο.

Ο Άγιος Πέτρος τον ρωτά, που θέλει να πάει: στην Κόλαση ή στον Παράδεισο; Ο πολιτικός του απαντά να δω πρώτα τους δύο χώρους και μετά θα σας απαντήσω.

Πήγε πρώτα στην Κόλαση: Είδε μεγάλη κίνηση, χαρές, ντουντούκες, φασαρία και άκουσε πολλές και δυνατές φωνές και λόγους. Την επόμενη μέρα πήγε στον Παράδεισο: Είδε το ειδυλλιακό περιβάλλον, ζώα πολλά, ποτάμια. Από-

λυτη ησυχία και ηρεμία.

Μετά πηγαίνει στον Άγιο Πέτρο και του αναφέρει ότι θέλει να πάει στην Κόλαση, γιατί του άρεσε η χθεσινή εικόνα της.

Πράγματι την επόμενη μέρα πάει στην Κόλαση, αλλά με έκπληξη βλέπει άλλη εικόνα. Καζάνια που μέσα βράζαν τους αμαρτωλούς, βασιανιστήρια και άγριες φωνές.

Απογοητεύθηκε και πάει στον Άγιο Πέτρο και του είπε ότι απογοητεύθηκε από την εικόνα της Κόλασης.

Ο Άγιος Πέτρος του απάντησε:

«Χθες η Κόλαση είχε προεκλογική συγκέντρωση. Θα μείνεις εκεί, αφού είσαι πολιτικός».

Ν.Α.Δ.